

8. Lélekjelenlét – A „meseíró” gyermek

2010.

3.
SZÁM

MAGYAR KÖZOKTATÁS

ROMÁNIAI MAGYAR OKTATÁSI FIGYELŐ

2010. MÁRCIUS • 3. SZÁM



Egyéves a *Magyar Közoktatás*

1.

Nyolcadik osztályosok iskolaválasztása

16.

Fotó • BIRÓ ISTVÁN

ISSN 2065-9725



9 772065 972004

ÁRA 3,5 LEI



EGYÉVES A MAGYAR KÖZOKTATÁS



A görögök és az eredendő kíváncsiság

Egyéves a megújult *Magyar Közoktatás* című havilap. Tavaly márciusban azzal a szándékkal alakítottuk át tartalmában és formájában is a nemcsak a pedagógusokat, oktatási szakembereket, hanem a szülőket és az oktatás főszereplőjét, a gyermeket is megszólítani kívánó lapot, hogy feltérképezze, milyen nehézségekkel szembesül az oktatás valamennyi szereplője, ugyanakkor megpróbáljon megoldás(oka)t találni azokra a problémákra, amelyek minduntalan felbukkannak a tanítás és tanulás olykor nehezen járható terepén. A romániai magyar közoktatásnak ugyanis jó ideje állandósulni látszó létformája az időről időre változó törvényekből, rendeletekből és felső döntésekből kiinduló, majd továbbgyűrűző bizonytalanság. És nap mint nap érzékelhető a csak a levegőben tovaszálló kijelentések és szavak szintjén meghirdetett, de gyakorlatba valójában még mindig nem ültetett gyermekközpontság hiánya. Ez pedig egyaránt érinti az új követelményekhez és módszerekhez igazodni kényszerülő pedagógust, a behemót tantervhegyeken átvergődni kényszerülő kis- vagy nagydiákot, és természetesen a szülőt is, aki olykor tehetetlenül szemléli gyermekét, amint egy tavaszi délutánon – amikor épp a szabadba vágya, például végre sapka nélkül görkörülni – reménytelenül evickél a memorizálásra feladott információk, ragozássorok tengerében.

A jelenlegi oktatási rendszer egyik rákfenéje ugyanis, hogy elősorban a lexikális tudásra összpontosít. A tantervek jellege, az átadandó anyag mennyisége és a tanmenet előre beütemezett, felgyorsított ritmusa pedig éppen azt öli ki a diákból, amire a leginkább szüksége lenne ahhoz, hogy ép lélekkel, befogadásra készen, ugyanakkor egészséges kritikával közelíthessen később a világ dolgaihoz: az eredendő kíváncsiságot. És – tegyük hozzá zárójelben – ez az oktatási rendszer nem ritkán megcsönkítja a gyermek önbizalmát is, eltompítva benne a továbblépés iránt érzett izgalmat, lelkesedést, megnyirbálva annak lehetőségét, hogy felemelt fővel lépegethessen a megismerés útján. Az eredendő kíváncsiság „ügye” a gyerekek esetében pengeélen egyensúlyozik: az alakuló, formálódó gyermeki világlátásban fellelhető, mindenre kiterjedő érdeklődést ugyanis nem nehéz ébren tartani, de talán épp ilyen könnyű ellehetetleníteni, megtorpedözni is. „Holnap történelemből felméro. Már elolvastam a leckét. De olyan nehéz” – hallom negyedik kislányom – aggódáskor rendszerint elvékonyodó – hangját; hanglejtése a mondat végén emelkedővé válik, mintegy figyelemfelhívás gyanánt. Sebj, elővesszük a könyvet, nem lehet az annyira nehéz – és meggyőző érvként hozzászerezem: hiszen a történelem az egyik legérdekesebb tantárgy a világon. Bizonygatni fölösleges is lenne, gondolom (elhamarkodottan), mihelyt kiderül, a felmérőre feladott lecke témájánál keresve sem lehetne érdekfeszítőbbet találni: az ókori görögök. Nem is idegen a téma, hiszen nincs egy éve, hogy mindkét lányom szinte elszállt a lelkesedéstől: „imádom a görögöket”, és a csak úgy röpködtek a gyerekzobában a mitológiai nevek: vajon Poszeidón abban a tengerben is uralkodik, ahol mi fürdöttünk a nyáron? És Héra nem annyira rokonszenves, mint Héraklész, aki egész biztosan jóképű is mindennek a tetejébe. És milyen színű lehetett Pandora szelencéje? És hogy szerelem ide vagy oda, de azért nem volt szép Hádészról, amikor csak úgy ukkmukkfukk elrabolta Perszeponét... Szóval az óvodás és a harmadikos teljes mértékben lelkesedett az Olümposz lakói és a mitológia világát megteremtő görögök iránt. Ezért néztem nagyot, miért is viszolyog most a negyedik az éppen róluk szóló leckétől, miből táplálkozik az unalommal elegy szorongás, az az érzés, hogy „át

akarok esni ezen a leckén és a felmérőn is, mint a macska a kérésen, csak ne tartsen soká”. De aztán hamar kiderült, ahogy kinyílt a történelemtankönyv: a négy oldalnyi, icipici illusztrációkkal túlsúlyolt, görögökről szóló leckében a negyedik számára megemészthetetlennek tűnő információmennyiség hemzseg: évszámok (mi is az, hogy Krisztus előtt – hiszen ez újabb lecke tárgya lehetne), fogalmak (további leckék anyaga, újabb kitérők: önálló gazdálkodás, demokrácia, túlnépesedés, agóra, aréna), helynevek (hogy hol van Athén – álljunk csak meg, hiszen ez az első év, hogy földrajzot tanulnak, és egyelőre még Románia megyéinél sem tartanak). És a gyerek nem tudja valamilyen „tartalomhoz” hozzákapcsolni az idegennek tűnő szavakat, amelyek most még nem jelenthetnek többet számára levegőben lebegő adatoknál – amiket aztán egy hét múlva hiába kérdeznek tőle... Amikor átrágtuk magunkat a négy oldalnyi leckén – rengeteg fogalomnál kellett kitérőt tennünk, hogy az információkat ne pusztán bemagolja a gyerek –, öreg este lett. És a sűrűn ásitó negyedik tászkapálás közben egyszer csak összegzett: „én úgy unom a görögöket”. Ironikusan szólva iskolapéldája az egy évvel ezelőtti „imádom a görögöket”-tel ellentétes kijelentés annak, miként szorult háttérbe az oktatásban az eredendő kíváncsiság ébren tartása, és így a sokat hangoztatott gyermekközpontság. A kisdíák őszinte reakciója okán pedig pedagógusban-szülőben egyaránt felmerülhet a kérdés: mit és hogyan lehetne a gyakorlatban – tanügyi törvényen innen és túl – másként tervezni, szervezni és tenni, hogy a gyerekek ne érezzék úgy: a tanulás teher, az iskola pusztán szükségszerű rossz, a tananyag hatalmas, unalmas.

A Communitas Alapítvány által kiadott *Magyar Közoktatás* az elmúlt egy évben helyet adott – és továbbra is helyet kíván adni – a pedagógusok, oktatási szakemberek, szülők konstruktív véleményének, az oktatást érintő problémák felvázolásának és természetesen a megoldáskeresésnek. Ez alatt az év alatt megpróbáltunk (és természetesen továbbra is megpróbálunk) pedagógusokkal készített interjúk segítségével közelebb kerülni annak a nem könnyű kérdésnek a megválaszolásához: hogyan tehető szerethetővé egy adott tantárgy és a tanulás, illetve mi lehet a „jó tanárság” titka. Körbejártuk – szaktanárok, tanítók, diákok, szülők segítségével – a román nyelv és irodalom oktatásának nehézségeit, és Tanterem rovataunkban kevésbé hagyományos, illetve jól bevált módszereiket is megosztották az olvasókkal a pedagógus-szerzők. Mindenik lapszámban megszólalt és megszólal a diák is, ugyanakkor igyekszünk mintegy „szórásban” átfogni Erdély és a Partium vidékeit: megszólítani és megszólaltatni a szórványt és a tömbmagyarságot egyaránt – hogy csak néhányat említsünk a lap főbb szerkesztési szempontjaiból. És végül, de nem utolsósorban természetesen figyelemmel követjük az oktatással kapcsolatos, politikai vonatkozású fejleményeket és aktualitásokat, az országos tantárgyversenyeket is. Köszönjük „visszatérő” és „egyszeri” szerzőinknek, interjúalanyainknak egyaránt, hogy segítettek és segítenek, hogy az oktatás gyermekközpontségét erősíteni szándékozó – 16 helyett immár 24 oldalas – lapot szerkesztessünk. Hogy ne az derüljön ki – amikor még az iskolás évek harmadánál tart a kisdíák –, hogy a görögök „unalmasak”.



Kimuli

Az anyanyelvi oktatási hálózat finanszírozásának, fenntarthatóságának kérdései

Olyan országban élünk, ahol az anyanyelvű oktatás minden szinten az alkotmányban szentesített jog, ahol a parlamenti pártok neveléssel kapcsolatos egyezséget (paktumot) írtak alá, ahol az oktatás nemzeti prioritás.

És mégis...

A Romániai Magyar Pedagógusok Szövetsége, megalakulásától kezdve, alapszabályzatában megfogalmazott célkitűzései alapján mindig kiállt a romániai magyar oktatás megmaradásáért, minőségi fejlesztéséért. Az utóbbi időben a közszférában dolgozók leépítése és a költségek csökkentésére hozott kormányhatározat olyan folyamatot indított el, amely teljesen szétveri az amúgy is összekuszált romániai oktatást (lásd az érettségi lebonyolításának ad hoc módját) és ezen belül az anyanyelvű oktatást. Kifogásoljuk, hogy a kormány egyedi prioritása a költségek csökkentése, és ennek érdekében megadott számú közalkalmazott elbocsátása. Egy átfogó tör-

- Az 5–8. osztályos vidéki iskolahálózat újraértékelésénél az esetleges összevonás javaslatát előzze meg egy átfogó felmérés arról, hogy hogyan oldható meg az iskolába való ingáztatás minden tanuló számára.
- A városi iskolákban már évek óta zajlik a vita az iskolahálózat újraértékeléséről. A helyi közösségek javaslatai alapján kell meghozni a döntéseket, mert ezeknek a perspektivikus fejlődés mellett költségsökkentő hatásai is lesznek.

vényes keret (melynek esetleges következménye a költségek csökkentése) megteremtése helyett a kormány részéről egyszerűbb, ha a megoldást a tanfelügyelőségekre és az iskolákra hárítja. A tantervek, a kötelező óraszám, az iskolák működését meghatározó normatívák és az ezek alapján megkötött munkaszerződések csak olyan leépítéseket engednek meg, amelyek iskolákat szüntetnek meg. Kérésünkre megyei és területi szervezeteink vezetői javaslatokat, elvárásokat fogalmaztak meg. Úgy vélem, ezeknek nyilvánosságot kell kapniuk, hisz közérdekű kérdéseket, megoldásokat vetünk fel.

Változtatás nélkül közreadjuk az egyik tömbmagyarságú területi szervezetünknek (I.) és az egyik szórványmagyar szervezetünknek (II.) az ide vonatkozó anyagát.

I. A tanfelügyelőség és az egyes iskolák vezető testületei által megfogalmazott leépítési javaslatokkal kapcsolatosan ki szeretnénk hangsúlyozni a következőket:

1. Az iskola-összevonás nem érintheti az óvodai és az elemi (1–4.) osztályokat. A gyermekek túl kicsik az ingázáshoz. Az iskola-összevonás hátrányos helyzetű településeket érint, és sok esetben a szülő anyagiilag nem tudja biztosítani az ingázást más települé-

lésre (ruha, tízórai, ingázási költség) – ez pedig az analfabéták számának a növekedéséhez vezet.

2. Településeink elnéptelenedése a Ceaușescu-diktatúra faluromboló politikájának egyik következménye. Az elmúlt húsz évben majdnem semmi sem történt kistételepüléseink gazdasági megerősödéséért. Senki sem kért és nem is kapott kárpótlást azért a rombolásért, amelyet a diktatúra követett el kistételepüléseink közösségei ellen. Romániának kötelessége úgymond kárpótlásként is biztosítani az óvodai és az elemi oktatást, akár egy gyermeknek is ezeken a településeken. Javasoljuk összeállításra a hátrányos helyzetű települések névjegyzékét és ezek iskoláinak speciális alapból, nem fejkvóta rendszer szerinti finanszírozását.
3. Székelyföld településein a rendőrség, csendőrség, katonaság nem a nemzeti közösség soraiból kerül ki. Gyermekeik anyanyelvi oktatása csökkentett létszámú osztályokban történik, ami hozzájárul ahhoz, hogy a székelyföldi megyék egy osztályra jutó átlag tanulólétszáma alacsonyabb a többi megyékhez képest. Javasoljuk ezen osztályokra is a speciális alapból való finanszírozást.
4. Az 5–8. osztályos vidéki iskolahálózat újraértékelésénél az esetleges összevonás javaslatát előzze meg egy átfogó felmérés arról, hogy hogyan oldható meg az iskolába való ingáztatás minden tanuló számára.
5. A városi iskolákban már évek óta zajlik a vita az iskolahálózat újraértékeléséről. A helyi közösségek javaslatai alapján kell meghozni a döntéseket, mert ezeknek a perspektivikus fejlődés mellett költségsökkentő hatásai is lesznek.
6. Költségsökkentést el lehet érni úgy is, ha összevetjük az iskolák kihasználtsági fokát a jelenlegi normatívákkal. Egy ilyen irányú felmérés is segítené a városi iskolahálózat újratervezését.

A költségek csökkentését minisztériumi és tanfelügyelőségi szinten is felül lehetne vizsgálni.

A decentralizáció megkívánja a rendszer felsőbb szintjének a felülvizsgálatát is. A teljesség igénye nélkül megemlítenék egy pár – rekordok könyvébe illő – dolgot, amelyből egyesek nagyon jól jártak, az iskolák és a tanulóknak pedig költséget jelent:

1. Jelenleg egy szakközépiskolát végzett diák érettségi után 11–13 db. diplomát kap. Diákonként 40 RON kiadás, a diplomát nyomtató cégnek országosan 8 millió RON (80 milliárd régi lej) bevétel. A leépítéssel küszködő iskoláknak két titkárnő hat hónapi munkaideje.
2. Oktatási intézmények szakjainak akkreditálása az országos akkreditációs tanácsnál. Jó kereseti lehetőség és munkahely Bukarestben. Mire való a tanfelügyelőség ebben az esetben? Az iskolák és a városok nem tudják megfizetni a költségeket.

II. Szakmai jellegű problémák, észrevételek, javaslatok:

Problémák:

- a finanszírozásra vonatkozó (HG 1618/2009) kormányrendelet módosításának feltétlenül meg kell előznie az országos beiskolázási tervet rögzítő kormányhatározatot.
- a pótf finanszírozást nem lehet az önkormányzatokra bízni, mert ez állandó létbizonytalanságnak teszi ki az iskolákat,
- az iskolák jelentős része (nem csak a magyar tananyelvűek) hátrányos helyzetben van, mert több alkalmazottra van szüksége ahhoz, hogy rendeltetésszerűen működhessen,
- nagy eltérések mutatkoznak az iskolák között a jogos, törvényes fizetésbeli különbségek miatt (az iskola alkalmazottainak képzettsége, tapasztalata) – a jól képzett, fokozatokkal rendelkező pedagógus „nem keresett”?!
- nem rendezett a több intézményt kiszolgáló egységek finanszírozásának kérdése (pl. pénzügyi központ vagy logopédiai rendelők),
- bentlakással és étkezdével rendelkező iskolák többletköltségeinek fedezése,
- művészeti iskolák, teológiai iskolák sajátosságaiból adódó többletköltségek fedezése, alternatív iskolák besorolása,
- fakultatív oktatók bérezése nem rendezett (számunkra csak ott támogatott ez a forma, ahol nincs anyanyelvű iskola vagy tagozat),

- Költségcsökkentést el lehet érni úgy is, ha összevetjük az iskolák kihasználtsági fokát a jelenlegi normatívákkal. Egy ilyen irányú felmérés is segítené a városi iskolahálózat újratervelését. A költségek csökkentését minisztériumi és tanfelügyelőségi szinten is felül lehetne vizsgálni.

- sajátos nevelési igényű gyerekek többletköltségeinek fedezése.

Tisztázandó kérdések:

- az iskolák nem bérezzel kapcsolatos költségeinek finanszírozási módja,
- új kerettantervek hiányában egyelőre ismeretlenek az új tanévre vonatkozó tantárgyankénti óraszámok,
- mi a bérezési törvény és a finanszírozási kormányrendelet viszonya (pl. megengedhető-e a törvényes keret alatti bérezés – dönthet-e ebben az iskola és a pedagógus).

Javaslatok:

- meg kell emelni az egy főre számított finanszírozási alapösszeget (standarde de cost pe elev, pe medii și pe nivele) a jelenlegi formájában nincs esély a kerettantervek által biztosított egyéb oktatási formák működtetésére: emelt óraszámú tantárgyak, művészeti és sportkörök, választható tantárgyak.

- külön alapot kell létrehozni a kisebbségi oktatási költségek fedezésének kiegészítésére (fontos a pontos módszertan kidolgozása, átláthatóság, hosszabb távú biztonság),
- kisebbségi oktatásban, ahol nincs meg az osztályonkénti középlétszám, nem megkülönböztetett kiegészítő együttműködésben kellene gondolkodni, hanem a pedagógus (legalább alap)bérének biztosításában a külön alaphoz (pl. ha egy vidéki osztályban nincs, csak 13 diák, az 5 diákra eső összeget a külön alaphoz lehetne biztosítani – mert a törvényes keret szerint működhetnek osztályok min. 10 gyerekekkel),
- fontos lenne a tömb- és szóróványhelyzet differenciálása (akár olyan értelemben is, hogy a lehetséges iskolai populáció által sűrűn és gyéren lakott terület – így nem

- Oktatási rendszerünk igen komoly gondokkal küzd, és a megoldások nem uniformizálhatók, hanem sokszor igen sajátosak és egyediek, hisz gyermekeinkről van szó. Ha valamikor, most úgy érzem, szükségszerűvé vált az összefogás a racionális érvelés mentén mind a politikummal, mind a civil szférával.

csak magyar ügy), hiszen a szóróványban/elszigetelt településeken nem alternatíva sem az osztályösszevonás, és gyakran az utaztatás sem,

- megfontolandó a pénzalapok újraelosztásának lehetősége megyei tanácsi szinten vagy a helyi tanács szintjén, ha több intézmény működik egy településen (mert a gyerekek létszáma nem minőségi mutató),
- megfontolandó: ha a finanszírozás ennyire helyzetszintű, a pedagógusok alkalmazása jogkörének is át kellene kerülnie helyi szintre,
- a minisztérium minden tanfelügyelőségtől kérjen pontos helyzetjelentést a kormányhatározatból eredő problémákról (ne legyen sajátos, kisebbségi ügy).

Javaslatok a magyar közösség szintjén:

- Közös tanácskozás összehívása: RMDSZ–RMPSZ–tanfelügyelőségek között
- Jogi és könyvelési tanácsadó iroda felállítása és működtetése iskolák részére (személyes, telefonos, on-line tanácsadás)
- Szakmai fórum keretének biztosítása valamilyen webfelületen, pozitív megoldási példák megosztása

Azt hiszem, a fentiek igazolják, hogy oktatási rendszerünk igen komoly gondokkal küzd, és a megoldások nem uniformizálhatók, hanem sokszor igen sajátosak és egyediek, hisz gyermekeinkről van szó. Ha valamikor, most úgy érzem, szükségszerűvé vált az összefogás a racionális érvelés mentén mind a politikummal, mind a civil szférával, hogy elkerüljük a végzetes kimenetelt.



LÁSZLÓFY PÁL ISTVÁN
a Romániai Magyar Pedagógusok
Szövetségének elnöke

Beszélgetés Csorba Cristian nagyváradi történelemtanárral

Hogyan lehet megszerettetni a történelmet?

– Mennyire látod diákkorodnak a jelenlegi történelemoktatási programot?

– Nem mondanám, hogy egyáltalán nem az. Sok múlik a tanár személyén, hozzáállásán, azon, hogy mennyire tudja közel vinni a diákokhoz a tananyagot. Maga a tananyag viszont távol áll a diákkorától, rengeteg információt kell a négy év általános iskolai képzés során leadnunk ahhoz képest,

– előbbi esetében két éven át, 6–7. osztályban heti egy óra áll a rendelkezésünkre, Románia történelmét pedig 8. osztályban heti két órában tanítjuk.

– Diákkoromban még a tanár leleménységén múlt, hogy a világtörténelem, illetve a Románia történelméről szóló tananyagba mennyire tudta belevinni Magyarországot, Erdélyt vagy éppen a környék, a város történelmét. Alig érettségiztem le, s már sokat javult a helyzet: 1999-től külön tankönyv taglalja a romániai magyar nemzeti kisebbség történelmét és hagyományait. Mennyire tud ez a tananyag részletes betekintést engedni a teljes magyarság történelmébe?

– A tankönyvről nagyvonalakban valóban az mondható el, hogy főként Erdély történelmére koncentrált, viszont részletes betekintést nyújt a honfoglalástól, az Árpád-kor történelmétől a trianoni békediktátumon át a mai romániai magyar történesekig, még az RMDSZ-ről is van szó benne. Bár például Csák Máté 14. századi felvidéki tartományúr Károly Róbert Anjou- király elleni küzdelmét nem tartalmazza a tananyag, lehetőség nyílik arra, hogy a különböző korszakok ismertetésekor tágabb értelemben is beszéljek a magyarság történelméről. Ez pedig nagy elégtételt nyújt számomra, hisz a diákok úgy fejezik be a 7. osztályt, hogy viszonylag széles körű rálátásuk van az összmagyarság történelmére.

– Bár Románia történelmét nem te oktatod, valószínűleg kapsz visszajelzéseket a diákoktól arra vonatkozóan, hogy néhány év kivételével az elmúlt húsz év alatt is csak román nyelven tanulhatták az ország történelmét, földrajzát.

– Valóban panaszokodnak a diákok. Nem örülnek annak, hogy románul kell tanulniuk Románia történelmét, földrajzát. S van abban logika, hogy ha anyanyelvükön tanulhatnának, akkor azt a tananyagot is könnyebben el tudnák sajátítani. Rendszeresen felteszem magamnak a kérdést, hogy mi történhetne, ha magyarul taníthatnánk Románia történelmét, földrajzát, a válasz

azonban mindig ugyanaz: jobban megtanulnák, megérteneék.

– A rendszerváltás óta eltelt húsz évben kormányok jöttek, kormányok mentek, az oktatási miniszterek pedig még ennél is nagyobb gyakorisággal váltották egymást. Bár mindegyikük mást akart, egy dolog mégis közös volt valamennyiükben, meg akarták reformálni az oktatást. Ez a reform azonban rendszerint a magyar pedagógusok, az RMDSZ nyomásgyakorlása ellenére néhány ritka és rövid ideig tartó időszak kivételével nem tudta meghonosítani Románia történelmének és földrajzáinak anyanyelven történő oktatását. Daniel Funeriu oktatási miniszter alig egy évvel az Andronescu-i, illetve Boc-i reform után újabb újítással készül. Mit kellene ennek a reformnak föltétlenül tartalmaznia?

– Mint te is említetted, Románia történelmének és földrajzáinak a kisebbségi diákok anyanyelven történő oktatását mindenképp tartalmaznia kellene a reformnak. Tekintsünk kicsit vissza a múltba. A román nyelven tanulás kötelezettségét az 1920-as években vezették be, tudjuk, hogy akkor ez miért történt így. Azóta már eltelt lassan egy évszázad. Be kell látniuk, hogy tényleg semmi nem változik attól, ha megtanítjuk ugyanazt a tananyagot magyarul – csak annyi, mint mondtam, hogy sikerül is valamit megértetni belőle. A diákok nem ismerik, értik, beszélnek anyanyelvi szinten a román, valljuk be.

– Emellett még milyen elvárásaid vannak a történelemoktatás terén?

– Egyelőre egyetlen konkrét információ sem áll a rendelkezésemre a Daniel Funeriu által tervezett oktatási reformról. A sajtóból mindössze annyiról értesültem, hogy enyhíteni akar, könnyebben emészthetővé akarja tenni a tananyagot valamennyi tantárgy esetében. Felmérések támasztják alá, hogy a diákok viszonylag nagy hányada nem érti meg az írott szöveget, ezért valószínűsíthető, hogy több képpel, illusztrációval, színes adattal fogják dúsítani a történelemkönyveket is. Azt azonban nem



• Csorba Cristian: „Sok múlik a tanár személyén, hozzáállásán.”

hogy mennyi idő áll a rendelkezésünkre. A teljes világtörténelmet két év alatt, 5–6. osztályban kell megismertetnünk kellőképpen a gyerekekkel, ám ehhez mindössze heti egy óra áll a rendelkezésünkre. Már-már az abszurdum határát súrolja, hogy például a második világháború történéseinek bemutatására összesen 2–3 órát tudunk szánni, ellenkező esetben kifutunk az időből, s nem tudjuk átvenni a teljes kiszabott tananyagot. Valamivel jobb azonban a helyzet a romániai magyarság, illetve Románia történelmének oktatásakor

szeretném, ha a képek a szöveg rovására mennének, s kimaradnának információk. A történelem az élet tanítómestere, valloam Ciceróval, ezért nem szeretném, ha átesnének a ló túlsó oldalára. Egyébként eddig egyetlen reform sem hozott drasztikus változást, mindig csupán kisebb módosítások voltak. Egy igazi reformhoz ugyebár rengeteg pénzre van szükség, ezért nem is hiszem, hogy most nagy változtatásra kellene számítanunk. A bőrünkön is tapasztaljuk, hogy az állami költségvetés oktatásra szánt kerete az elmúlt években csökkenő tendenciát mutatott.

– *Eközben azonban valamennyi pedagógus részéről kis reformokra van szükség ahhoz, hogy a rájuk bízott tantárgyat úgy tudják átadni nap mint nap a diákoknak, hogy ne csak információhalmazként tálalják a tananyagot, hanem meg is maradjon bennük valami, s lehetőség szerint meg is szeressék az illető tárgyat. Hogyan lehet megszerettetni a gyerekekkel a történelmet, azt a tantárgyat, amely a túlszűfolt tanterv miatt dátumok, események özöneként zúdul a diákok nyakába?*

– Szerencsésnek mondhatom magam, mivel a nagyváradiai körében 9-esként ismert George Coșbuc általános iskolában informatikai labor is a rendelkezésemre áll, az 5–6. osztályos diákoknak pedig itt tartom a világtörténelem-órákat. Az úgynevezett AeL-rendszer (Advanced E-Learning) segítségével pedig olyan grafikákon, képeken, illusztrációkon tudom szemléltetni a tananyagot, amelyek úgy hatnak, mint egy számítógépes játék, miközben a konkrét információk eljutnak mindenkihez. Nem egy gyerekes módszert kell elképzelni, sokszor még engem is meglep a program leleményessége, szerintem valamennyi korosztályt le tudnák kötni az így ismertett információk. Ugyanakkor azért, hogy ne csak a múlttal szembesüljenek mint valami életidegen tényhalmazzal, megpróbálom a leadott anyagot összekötni a mával.

– *Ez hogyan működik?*

– Furcsán hangzik, de ma például az egyik osztályban Szent László koráról beszéltem, aki ugyebár igen drasztikus törvényeivel is bevonult a történelembe. A jogszabályok szigorát úgy próbáltam elmagyarázni diákjaimnak, hogy abban a korban egész másként működött a törvénykezés, azokat, akik valamilyen büntényt követtek el, egész másként

büntette a rendszer – kisebb kihágásokért például korbácsolás járt. Ha megpróbálom elmagyarázni az ok-okozati összefüggéseket, akkor megértik, hogy a törvénytelen tettekért büntetés jár, csak akkor másképp rendezték a konfliktusokat.

– *Milyen más taneszközöket használtsz?*

– Sokszor korabeli dokumentumokból olvasok fel vagy éppen színesebben megírt történelmi tanulmányokat ismertetek, annak érdekében, hogy ne csak száraz információkat kapjanak. Ugyanakkor a tanítványaimat is próbálom a lehető legjobban bevonni az órán folyó tevékenységbe. Minden diáknak jut az évek során például egy uralkodó, akit neki kell bemutatnia az osztályban. Bár a kezdeményezés nem túl népszerű, mindenki eleget tesz a feladatnak, s születnek igen jó dolgozatok is. Az ötletességet pedig mindig díjazom. Emellett plakátkészítés is szerepel az úgymond házi feladatok között, ők választhatják meg ehhez a történelmi témát – 5 percen belül kell indokolniuk a témaválasztást, s kell beszélniük a projektről.

– *A legjobb bemutató 10-es osztályzatot ér?*

– Igen, de a többiek sem járnak rosszul. Ha valaki csak középserűen teljesített, az is 5-7 piros pontot kap. Az órán nyújtott tevékenységért kaphat további pontokat, s amikor összegyűl a 10 pont, akkor megvan a 10-es. Úgy látom, ez a pontrendszer motiválja a diákokat, órán is ébren tartja az érdeklődést, ami pedig igen fontos.

– *A helytörténetről még nem beszéltünk. Hogyan lehet belopni például Nagyvárad történelmét a tananyagba?*

– Visszatérek a mai, Szent Lászlóról szóló órára. A tananyag megtanulása mellett házi feladatnak adtam ki a diákjaimnak, hogy menjenek el a Szent László-templomba, s keressék meg a lovagkirályra utaló legendák ábrázolását (freskók, domborművek) a templomban. Ebből is sokat tanulnak. Amikor meg az aradi vértanúkról tanulnak, akkor szintén kötelező feladat Nagysándor József emléktáblájának megkeresése s az azon szereplő információk bemutatása.

– *Március 15-re készültök, az iskola pedig további nyolc, Bihar megyei oktatási intézmény bevonásával szervez vetélkedőt. Ezek a rendezvények is szerepet játszanak*

a történelemoktatás népszerűbbé tételében?

– Természetesen. Igaz, idén tőlünk csak 15 diák vesz részt a vetélkedőn, de többen is érdeklődve figyelik, ezáltal közelebb kerülnek a magyarság történelmében oly fontos eseményhez. Hasonlóképpen próbálok valami pluszt bevinni valamennyi nemzeti ünnep esetében. Az 1956-os forradalom legutóbbi évfordulóján levétítettem nekik a nemrég készült *Szabadság*,



• **Szemléltető eszköz.** A Szent László-legenda ábrázolása a nagyváradai templom ajtaján

szerelem című filmet, a korábbi években pedig több ízben hívtam meg olyan személyeket, akiket meghurcoltak az 1956-os romániai eseményekben való részvételük miatt. Újabban hangsúlyt fektetek május 9-ére, az Európai Unió napjára is, próbálok minél szélesebb körű tájékoztatást nyújtani az aktuális történekekről is.



BÁLINT ESZTER

Nyolc európai ország iskolarendszerével ismerkednek a szentgyörgyiek

Címzettek, feladók, iskolák

Multikulturális programban vesz részt 2009 és 2011 között a sepsiszentgyörgyi Mikes Kelemen Főgimnázium. A Comenius elnevezésű projektben a sepsiszentgyörgyi iskola Romániát képviseli, a programnak még hét európai uniós ország a tagja: Wales, Németország, Spanyolország, Portugália, Olaszország, Finnország és Lengyelország. A Comeniust 2008 decemberében Németországban tervezték meg, majd mindenik résztvevő iskola benyújtotta a projektet saját

természetes anyagok felhasználására fekteti a hangsúlyt. Eddig két találkozóra került sor – tavaly ősszel Olaszországban, idén februárban Finnországban szervezték meg, majd április végén Sepsiszentgyörgy lesz a vendéglátó. Az őszi anyaggyűjtésről, ajándék- és dísz tárgykészítésről nyomtattak egy bemutató füzetet, amelyben mind a nyolc ország bemutatkozott. A karácsonyi és farsangi füzet előkészületben van, a húsvéti Sepsiszentgyörgyön állítják össze. Az iskolából azok a pedagógusok vesznek részt a projektben, akik harmadik, negyedik és ötödik osztályos gyerekeket tanítanak, beszélnek angolul, és felvállalják a hagyományok ápolását, a kézműves tevékenységeket, magyarázta a koordinátor.

Angol nyelvű kommunikáció és tárgul látókör

Szócs-Torma Katalin szerint a projekt első számú haszna, hogy a gyerekek angolul leveleznek – a sepsiszentgyörgyi iskolából több mint 150 kisdíák tart ilyen módon rendszeres kapcsolatot a külföldiekkel. Az angolnyelv-oktatásban nagyon jól hasznosítható, hogy a diákok megtapasztalják: az órán tanultakat élő emberekkel való kommunikációra lehet használni. Ugyanakkor sokat tanulnak a többi ország kultúrájáról, iskolarendszeréről, rálátnak az azonosságokra és a különbségekre. A gyerekek sokszor mondják, hogy „bezzeg a másik országban”, de azt is gyakran, hogy „hú, milyen jó nálunk”. A pedagógusoknak is van így összehasonlítási alapjuk, ötleteket vesznek át a külföldi iskoláktól: olyanokat, amelyek könnyen kivitelezhetőek, kézenfekvőek, de ők nem jöttek rá munkájuk során. Ugyanakkor azt is tapasztalják a tanárok, hogy sok esetben ugyanazok a tevékenységek zajlanak külföldön is. Az egész iskola részt vesz a projektben, azok a diákok is, akik nem leveleznek. Minden évfolyam bemutat egy választott országot a projektben résztvevők közül. Plakátokat, reprodukciókat készítenek az illető ország kultúrájáról, földrajzáról,

történelméről. Elkészítik, megkóstolják a jellegzetes ételeket, az olasz spagettit, a német kolbászt és virslit. Bemutatják a népviseleteket, spanyol flamencót táncolnak vagy portugál népdalokat énekelnek. Ezzel sikerül közelebb hozni hozzájuk ezeket az országokat, korábban a gyerekek nem tudtak szinte semmit például Walesről, magyarázta az igazgatóhelyettes.

A titkokról később

Fehér Katalin 1–4. osztályos tanszékvezető elmondta, már a Comenius program megkezdése előtt foglalkoztak a néphagyományokkal, a természetes anyagok felhasználásával, a projekt megkezdése óta azonban ezeket módszeresen dokumentálják. „Összehasonlítva más országok rendszerével a hazai program kötöttebb, a gyerekek túlterheltek, bár most 1–4. osztályban valamennyire tehermentesítették a tananyagot. Ilyen körülmények között kevesebb idő jut az órákon kívüli tevékenységekre, viszont a ráfordított idő megtérül, mert a gyerekek örömmel vesznek részt rajtuk, és ezek a tevékenységek maradandó élményt nyújtanak számukra” – magyarázta Fehér Katalin. A kisdíákoknak természetes igényük van a manuális, szabadtéri és szabadidős tevékenységekre, ezeket gyakran kérik, és ötletekkel rukkolnak elő. Csoportokban dolgoznak, megismerik



• Balogh Andrea tanítónő

országa képviseléséhez, és mindegyik pozitív elbírálást kapott. A projekt lényege, hogy a két év alatt a résztvevők mind a nyolc résztvevő iskolát meglátogatják, mindannyian ugyanabban a témakörben tevékenykednek, a gyerekek pedig levelet írnak egymásnak – magyarázta Szócs-Torma Katalin igazgatóhelyettes, projektkoordinátor.

Kreativitás, postai levelezés

A sepsiszentgyörgyi diákok az olasz, a portugál, a walesi és a finn gyerekekkel tartják a kapcsolatot. Hagyományos, postán elküldhető levelet írnak, kiszínezik, körberagasztják, lelkesen postázzák, és nagy örömet jelent számukra a válasz is. A program a gyerekek kreativitására, a különböző ünnepkörökhöz tartozó kézműves tevékenységekre, az őszi anyaggyűjtésre,



• Imreh Adrienn ötödikes diák

egymást és egymás képességeit, ösztönzik egymást, elosztják a munkát, ecsetelte a kézműves foglalkozás előnyeit a pedagógus. Balogh Andrea tanítónő hasznosnak tartja, hogy össze



A SZERZŐ FELVÉTELEI

• Héjja Tamás olasz kislíttal levelezik

tudja hasonlítani a saját és a gyerekek munkáját a többi ország iskoláinak teljesítményével. A sepsiszentgyörgyi gyerekek általában ügyesek, a harmadikosok például már önállóan megírják a leveleket, ugyanakkor bátrak és felelősségteljesen viszonyulnak a projekthez. Imreh Adrienn ötödik osztályos diák három plakátot és egy festményt készített Olaszországról, az olasz konyháról, a Sixtusai kápolnáról, most pedig egy finn kislánnyal levelezik. „Kaisa nagyon vidám lány, van két fiú- és két lánytestvére, boldogan élnek” – meséli. Amikor megkapják a leveleket, angolórán olvassák, a következő órán már válaszolnak, legutóbb még édességet is kaptak a finn gyerekektől. Egyelőre hobbikról, iskoláról írnak egymásnak, titkokat még nem osztottak meg, mondja Adrienn. A harmadikos Héjja Tamás két olasz fiúval, Fredericóval és Ricardóval vált leveleket. Az első levélben bemutatkoztak, majd hobbikról, állatokról írtak egymásnak. Az olasz srácok nem a focit, inkább a kosárlabdát szeretik, az egyik le tudja írni helyesen a Tamás nevét, a másik nem. A harmadikosok plakátokat küldtek olasz barátaiknak az adventi koszorúkészítésről, a tojásírásról, kirándulásokról.

Az olasz lassú ebéd és az integrált iskola

A szentgyörgyi gyerekek olaszországi látogatásának egyik nagy élménye a „slow-food”, vagyis a lassú étkezés. Az

olaszok a fast-foodról visszatérnek a régi, hagyományos étkezésre, a slow-food szellemében másfél-két óra alatt nyolc-tíz fogásos ebédeket esznek végig. Minden házi készítésű, megadják a módját, időt szánnak rá, mondja Szócs-Torma Katalin. Iskolarendszer szempontjából nagyon érdekes, elméletben itthon is ismert az ottani integrált iskola. Olaszországban a legtöbb iskola ilyen, minden osztályban van három-négy – hallás-, mozgás- vagy értelmi – fogyatékkal élő gyerek. Ezekben az osztályokban kétpercenként történik valami, ami újabb és újabb kihívás elé állítja a pedagógust. Az olaszok nagyon büszkéek erre a rendszerre, ám Szócs-Torma Katalin úgy véli, az oktatás menetének vonatkozásában nincs pozitív hozadéka, hiszen a fogyatékkal élő gyerekek nem fejlődnek úgy, mintha képzett pedagógusok, gyógypedagógusok foglalkoznának velük, és a többi gyerek is lassan halad. A pozitívuma, hogy a gyerekek elfogadják a másságot, nem mutogatnak ujjal a fogyatékosokra.



• Fehér Katalin

Az ideális finn módszer – iskola az erdő közepén

Finnországban hat osztályos az elemi iskola. A kétszáz ezer lakosú Tampere város egyik iskolája ideális környezetben, a fenyőerdő közepén, tö partján található. A diákok télen megtanulnak korcsolyázni, sízni, hokizni, minden szünetben szánkóznak, nyáron megtanulnak mindent, ami a vízisportokkal kapcsolatos. A finn iskolarendszert Európában sokan a legjobbnak tekintik, az erénye éppen abban rejlik, amit nem csinálnak, és nem abban, amit

megtesznek, magyarázza az igazgatóhelyettes. Kiegyensúlyozott, nyugalmas, stresszmentes a környezet, és ugyanilyen tanrend és órarend. Fél kilenckor kezdik a 45 perces órá-



• Szócs-Torma Katalin, a projekt vezetője

kat, 15 perces szünetekkel, minden szünetet a szabadban töltenek, nem lusták felöltözni és kimenni szánkózni a mínusz húsz fokban. Mikor viszszamennek, levetkőznek, lehúzzák a cipőt, és zoknisban töltik a napot. Legkésőbb fél egykor befejezik az órákat, elmennek ebédelni és minden finn diák ingyen kap ebédet. Délután legtöbb másfél órát tanulnak, utána hazamennek. Minden héten van két technológiaórájuk, az első félévben minden gyerek – a fiúk és a lányok is – famegmunkálást tanul, majd a második félévben szőnek, varrnak, kötnek. Nem aszúroznak, hímeznek értelmetlenül, hanem zoknit kötnek vagy varrógéppel varrnak, fából újságtartókat készítenek. Minden gyerek első osztályban elkezdi egy hangszeren játszani, majd harmadik osztályban egy második hangszeren, az osztálytermekben van pianínó, furulyák, dobok. „A tamperei gyerekeknek heti két angolórájuk van, mégis minden finn folyékonyan beszél angolul. Nem gyötrik a gyerekeket rengetegféle tantárggyal, amelyekre később nem lesz szükségük, hanem csak olyasmit tanítanak, ami fontos, hasznos lehet a gyerekek számára és mindenből keveset tanulnak egyszerre” – mondta el a Comenius projekt koordinátora.



BÍRÓ BLANKA

A népmese mint a gyermeknevelés egyik leghatékonyabb eszköze

A „meseíró” gyermek és a feszültségcsökkentő újrajátszás

Ósidóktól kezdve a mai napig a gyermeknevelés egyik leghatékonyabb eszköze a mese, és csodálatos módon az egyik legjobb szórákkoztatási mód is a gyerek számára. Azon törekvésünkben, hogy a gyermek számára érthetővé tegyük világunkat, hogy a szabályok, a helyes értékrend elsajátítására bírjuk őket, a mese a maga sajátos eszközeivel hatalmas segítséget nyújt. Itt természetesen – kevés kivétellel – csak a népmesékről beszélhetünk.

A szituáció leegyszerűsítése és szimbolikája

A kultúránkban uralkodó felfogás – főleg a gyermekek előtt – legszívesebben tudomást sem vesz az emberi élet árnyoldaláról. A mesék viszont pontosan ezt a mondanivalót közvetítik: a nehézségeket nem lehet elke-

a szülő elvesztése jelenti a legkínzóbb problémát. A mese minden szituációt, sőt a hősök jellemét is leegyszerűsíti, tömören és egyértelműen tálalja, a gyermek így könnyebben megérti és eligazodik benne. A jó egyértelműen elkülönül a rossztól, ami minden mesében jelen van – ugyanúgy, ahogyan a gyermekben is –, és a jó minden alkalommal felülkerekedik. Emiatt képes azonosulni a jóval, nem egyszerűen a jósága miatt, hanem a helyzete és a szerepe vonzza őt. Nem elég a gyermeknek egyszerűen azt mondani: légy jó, érdekeltté kell tenni őt abban, hogy azzá váljon. Így a mese azt sugallja neki: érdemes jónak lennie, ha hasonlítani szeretne a főhőshöz. A követendő viselkedésminták pedig: kitartás, bátorság, tisztelet az idősekkel szemben („Szerencséd, hogy

nem érdemes rossznak lenni, ha úgyis mindig a jó kerekedik felül).

A „biztonságos” történetek nem érintik az egzisztenciális kérdéseket

A népmesék nemcsak felvetik, de megoldásokat is kínálnak az egzisztenciális problémákra, a gyermek számára is érthető szinten. Az örök élet utáni vágyat például úgy oldja fel, hogy: „még ma is élnek, ha meg nem haltak” – így nem áztatja a gyermeket azzal, hogy örökké lehet élni, viszont jelzi, hogy egyvalami feledtetheti velünk az elmúlást: ha valakivel maradéktalanul boldog kapcsolatot alakítunk ki. De ez a kapcsolat a mesék alapján nem a szülőkhöz kapaszkodó infantilis állapotot jelzi, hiszen a szülők a gyermeket nehéz feladatok teljesítésére küldik el – például Jancsi és Juliska is csak a saját leleményességét használva juthat vissza a szülői házba. A népmeséi eszközökkel szemben a modern irodalom meséi, bár elszórakoztatják a gyermeket, sokszor hatástalannak bizonyulnak a gyermeknevelésben lélektani szempontból. Hiszen nem érintik az egzisztenciális problémákat, általában felszínes konfliktusokra keresnek és találnak csupán megoldást. Sok kortárs, gyermekeknek szóló mű teljesen figyelmen kívül hagyja az emberi gonosztságot, így a gyermek nem tud mit kezdeni a primitív ösztöneiből fakadó konfliktusaival. Ezek a történetek sokszor azt szeretnék elhitetni a gyermekkel, hogy az ember alapvetően jó, de a kicsi érzi: ő maga sem mindig az, vagy néha nem is szeretne az lenni – ez pedig ellentétben áll azzal, amit a történetek sugallnak. Így ilyenkor esetleg szörnyetegnek érzi magát. A „biztonságos” történetek nem tesznek említést az élet árnyoldalairól, így valószínűtlen, könnyed képet alkotnak a világról, ami ellentétben áll azzal, amit a gyermek megtapasztal. Ezekbe a történetekbe belemenekülhet ugyan esténként, de reggel ugyanazzal a kínzó élménnyel ébred, amivel esetleg az előző nap sem tudott megküzdeni.



Fotók • BIRÓ ISTVÁN

• Román Mónika: „A gyermekben erős öngyógyító képességek működnek.”

rülni, szembe kell szállni velük, s ha kitartóan küzdünk, esetleg győztesen kerülhetünk ki a harcból. Sok mese kezdődik például az anya vagy az apa halálával, mint ahogy a való életben is

őreganyádnak szólítottát”), a tanácsaik figyelembe vétele stb. A rossz pedig mindig elnyeri méltó büntetését, de ez önmagában nem elég, hogy elriasszon a bűntől. A mesékből az derül ki, hogy



• A népmesék a gyermek számára is érthető megoldásokat kínálnak az egzisztenciális problémákra

A mese mint az öngyógyítás eszköze

A meséknek egy harmadik válfaja az, amit maga a gyermek „ír” a mindennapi játékaik során. Általában kevés figyelmet szentelünk neki, néha még félbe is szakítjuk, „fontosabb” dolgok elvégzésére biztatva őt, pedig ennek a mesének a jelentősége a gyermek fejlődésében felér, sőt vetekszik a népmeséével. A gyermekben erős öngyógyító képességek működnek, ezek egyik megnyilvánulása a dramatikus játék, amit nemcsak társaságban, hanem egyedül is gyakran játszik. Ilyenkor feleleveníti a feszültséget keltő helyzeteket, újrajátssza őket, átültetve egy mesevilágba, ahol minden lehetséges. Az újrajátszás már önmagában is csökkenti a feszültséget, de itt, ebben a közegben át is alakíthatja az eseményt, úgy, hogy ő kerekedjen felül, vagy legalábbis elérje az áhított célt. Gyakran az agressziorral, a domináns személlyel való azonosulás jelenti a feszültségtől való megszabadulást. Ki nem hallotta még vissza feddő szavait gyermeke játékában, amikor a fegyelmetlen kismackót éppúgy rendre utasította, mint azelőtt a szülő tette azt a gyermekével. Vagy hányszor hallhatjuk „tanító néniset” játszani

gyermekünket, pedig úgy tűnik, már nagyon elege van az iskolából.

A gyermekpszichodráma módszere – alapszabály: a „mintha”

Agyermeknek ezt a meseírás-eljátszás általi csodálatos öngyógyító képességét felismerve dolgozta ki Kende Hanna, Magyarországi pszichoterapeuta a gyermekpszichodráma módszerét. Ennek a terápiás módszernek a lényege az, hogy spontán improvizáció során a gyermek olyasmit játszik, ami a mindennapi kiszolgáltatottságán felül emeli őt: hős lehet, csodákra képes tündér vagy akár a világ ura. A személyes vágyait is felszínre hozhatja szimbolikus formában: a szegény gyermek királyt játszik, akinek kincsei vannak. És mindez olyan közegben, ahol minden lehetséges, nincs tabutéma és mégsem az agresszió kerekedik felül, hiszen az alapszabály a „mintha”. Éppen ezáltal éri el a gyógyulást: az agressziorral való azonosulás közben a másokra nagyon vigyáz, hiszen itt csak „úgy teszünk, mintha”. A terápia kis csoportokban zajlik – legtöbb hat gyermekkel – két felnőtt dramatista vezetésével. A módszer különösen alkalmas a visszahúzó, félszeg vagy pszichoszomatikus

zavarokkal küszködő (allergia, enurézis stb.) gyermekek számára, illetve a halmozottan hátrányos helyzetű családokból származók problémáinak megoldására. A csoport heti egyszeri, egy órás találkozás során, pár alkalom alatt, a terapeuták segítségével meghitt, biztonságos közeget teremt, ahol a gyerekek bátran megnyilvánulhatnak, szimbolikus, mesés formába öntve konfliktusaikat. A gyermek képtelen tudatosan felvállalni problémáját, de ez nem is hozna számára megoldást. A mesék világában viszont beszélhet nehézségeiről, sőt kipróbálhat különböző megoldásokat is ezekre, úgy, hogy nem sérül önértékelése, nem nevezhetik ki, hiszen csupán egy mesealakról van szó. A gyermekek „költötte” mesék pedig többletet nyújtanak a népmesékkel szemben, hiszen mindig az aktuális problémáikról szólnak és eljátszhatják, kipróbálhatják megoldásaikat egy védett közegben. Ez pedig katartikus élményhez juttatja őket, ami már a problémamegoldáshoz vezető út.



ROMÁN MÓNIKA
kolozsvári pszichológus

Beszélgetés Daczó Barna kézdivásárhelyi földrajztanárral

„Ki kell érdemelni a diákok tiszteletét”

– *Miért döntöttél a pedagógusi pálya mellett?*

– Érettségi után nehezen tudtam eldönteni, mit szeretnék tenni, nem voltam kellőképpen határozott. Előbb posztliceumban tanultam, közben állást kerestem, és rövid ideig újságírással foglalkoztam. Végül, a gimnázium elvégzése után négy évvel felvételiztem a Babeş–Bolyai Tudományegyetem (BBTE) Földrajz Karára. Különleges munkára vágytam, amiben ki akartam próbálni magam, de nem az volt a régóta dédelgetett álmom, hogy pedagógus legyek. Az egyetem elvégzése után ez volt a legkézenfekvőbb választás, versenyvizsgáztam, majd elkezdtem tanítani.

– *Elmondható tehát, hogy munka közben szeretted meg a szakmát?*

– Így van. Egy idő után már azzal a gondolattal mentem ki az órákról, hogy egyre jobban érzem magam a diákok körében.

– *Véleményed szerint milyennek kell lennie a jó pedagógusnak?*

– Én úgy vélem, az a fontos, ha a tanár nem csak az ismeretek átadására koncentrál, hanem a nevelési tevékenységre is hangsúlyt fektet. Nevelési tevékenységen nem kioktatást értek, hanem annak tudatosítását, hogy a pozitív és negatív cselekedeteknek – a kitartó munkának vagy a mulasztásoknak – egyaránt megvannak a megfelelő következményei, és számolnunk kell a döntéseink következményeivel. Ugyanakkor fontos a nyitottság, az előítéletek mellőzése is. Én azt hiszem, olyan légkört kell teremteni az órákon, hogy a diákok érezzék: elmondhatják problémáikat, véleményüket, feltehetik kérdéseiket. Érezniük kell, hogy tisztelik őket, hogy fontos a mondanivalójuk a pedagógus számára is. Ha problémák merülnek fel, közösen kell kiderítenünk az okokat és meg kell próbálnunk megoldani, kiküszöbölni azokat – a „tüneti kezelésnek” szerintem semmi értelme. Említettem a tiszteletet: meggyőződésem, hogy ez csak kölcsönösen működhet. A diákok tiszteletét el kell nyerni, ki kell érdemelni, az nem a pedagógusi diploma feltétlen velejárója. Úgy gondolom, ha következetes vagyok abban, amit pedagógusként

teszek, és ezt a személyes példa alátámasztja, megerősíti a diákokkal szemben megfogalmazott elvárásokat.

– *Említetted, hogy a pályaválasztási dilemma nálad éveig tartott, majd úgy döntöttél, a földrajzzal kívánsz foglalkozni. Miért épp ezt a szakot választottad?*

– A labdarúgás iránti rajongásomnak köszönhetem, hogy gyermekkoromban rengeteg focicsapatot, ezáltal hazai és európai városnevet megismertem. Ezt követték a kalandregények, de a térképek, atlaszok böngészése is a kedvenc időtöltéseim egyike volt. Nagyon sokat köszönhetek a földrajztanáraimnak is, akik nyilván hatással voltak rám. Amikor végre úgy döntöttem, hogy egyetemi felvételre jelentkezem, egyértelmű volt, hogy a földrajzot, a régi kedvencet választom.

- A labdarúgás iránti rajongásomnak köszönhetem,
- hogy gyermekkoromban rengeteg focicsapatot,
- ezáltal hazai és európai városnevet megismertem. Ezt
- követték a kalandregények, de a térképek, atlaszok
- böngészése is a kedvenc időtöltéseim egyike volt.
- Amikor végre úgy döntöttem, hogy egyetemi felvéte-
- lire jelentkezem, egyértelmű volt, hogy a földrajzot, a
- régi kedvencet választom.

– *Mennyiben változott a tantárgy oktatása ahhoz képest, amikor diák voltál? Mennyiben változtak általában az alkalmazott pedagógiai módszerek a gimnáziumi oktatásban?*

A tantárgy oktatása és a pedagógiai módszerek egyaránt sokat változtak nálunk is. A hagyományos – a tanárt a tanítási folyamat középpontjába helyező – módszereket fokozatosan felváltották azok a metodikák, melyek szerint ma már a diákokat helyezik az oktatási folyamat középpontjába. Mindehhez hozzájárultak a korszerű eszközök is. Ma már jóval egyszerűbb a különböző földrajzi folyamatok, jelenségek bemutatása, modellezése, és az internetnek köszönhetően a tanárok és a diákok mozgástere, információhoz való hozzáférése is egyaránt jelentősen növekedett.

– *Évekkel ezelőtt még a tankönyvek beszerzése is problémát jelentett, ma már az is tanári feladatnak számít, hogy a diáknak elmondja, hogyan szelektáljon a rendelkezésére álló rengeteg információ közül...*

– Természetesen szükségessé vált a szelektálás, külön kell választani az információk áradatából az értéket a hanyagolhatótól. Nagy jelentősége van annak, hogy megbeszéljük, mit miért tanulunk, hogyan válhat hasznunkra a mindennapokban mindaz, amit órákon megbeszélünk.

Daczó Barna 1975. december 8-án született

Kézdivásárhelyen, Kovászna megyében. 1994-ben érettségizett a Nagy Mózes Gimnáziumban, majd a Babeş–Bolyai Tudományegyetem (BBTE) Földrajz Karán végzett 2002-ben. A versenyvizsgát követően a lemhényi Bem József Általános Iskolában tanított földrajzot, majd a kézdivásárhelyi Református Kollégiumban, az Apor Péter Szakközépiskolában és a Gábor Áron Műszaki Oktatási Központban tanít.

– Fontosnak tartod a tanítást szabályozó órarenden kívüli tevékenységeket is?

– Meg kell teremteni a lehetőséget arra, hogy a diákok tovább bővíthessék ismereteiket vagy szemlélhessék az órán tanultakat – ez a legfontosabb. Szabadidő eltöltéséről lévén szó, nem kötelező, hanem kellőképpen vonzó, érdeklődést felkeltőnek kell lennie a tevékenység – ez pedig a tanár részéről nyilván felkészülést, tervezést igényel. Több ilyen órán kívüli tevékenységen is részt vettem: említhetném a kézdivásárhelyi Gábor Áron Műszaki Oktatási Központ által rendszeresen, évente megszervezett Zöld Pont elnevezésű tábort, a különböző tantárgyvetélkedőket, vagy a földrajz köröket.

– Gondolom, egyetértünk abban, hogy a tudományos, technikai és a gazdasági társadalmi fejlődés felgyorsulása befolyást gyakorol a tanított tantárgyak anyagára, a tanítás módszereire és eszközeire, szervezeti formáira, szükségképpen kényszeríti ki a tanítás menetének, a tanítási óra szerkezetének rendszeres ellenőrzését, megújítását. Aktuális témának számít a tanügyi reform elfogadásának szükségessége. Fiatal pedagógusként te ezt hogyan látod? Követed a témát?

– Nyolc éve tanítok, ez idő alatt folyamatosan a tanügyi megreformálásáról hallok, de az eddig eszközölt változások inkább hasonlítanak diákok és tanárt egyaránt fehér egérként kezelő kísérletekre, mintsem következetes, valóban az oktatás minőségének javulását elősegítő megoldásokra. Szomorú és elgondolkodtató, hogy a technika fejlődése mellett az oktatás színvonala egyre inkább súlyyod, gombamód szaporodnak a kétes hírű egyetemek és az egyetemi felvételi néhány szak kivételével már pusztán formáságnak számít. Talán nem véletlenül esik egybe az oktatás színvonalának a csökkenése az egyetemi felvételi vizsgák megszüntetésével. Szükség van reformra, de jól átgondolt, jól átlátható, hosszú távon az oktatás minőségének javulását eredményező változások formájában, nem pedig elkapkodott, kaotikus intézkedések hosszú sorára. Kovászna megyében a diáklétszám csökkenése rányomja bélyegét az oktatás minőségére, az összevont osztályok,

Fotó • BARTOS LORÁND



• **Daczó Barna:**
„Nevelési tevékenységen nem kioktatást értek, hanem annak tudatosítását, hogy a kitartó munkának vagy a mulasztásnak egyaránt megvannak a következményei”

hogy csak a folyamatos fejlődés vezethet jó eredményekre igazán nagy megmérettetésekkor.

– Ha már iskolán kívüli tevékenységekről is beszéltünk: a pedagógusi pályával párhuzamosan zenési karrieredre is koncentrálsz. Beszélj erről is?

– Középiskolás koromtól gitározom – ez a szabadidőm nagy részét betöltő szenvedélyem. Három éve vagyok tagja az ÉLI nevű kézdivásárhelyi rockzenekarnak, jelenleg második, *Világító* című lemezünk felvételein dolgozunk. Ugyanakkor egy nagyszabású zenei produkcióban is szerepet vállaltam, melyet március 15-én, Sepsiszentgyörgyön mutatunk be Novák Péter, Kátai István és a nemEZ zenekar közreműködésével. Autodidakta vagyok, kedvenc gitárosaimat hallgatva próbáltam elsajátítani a különböző technikai megoldásokat, és ez mindmáig így működik.

– Tervezed, hogy a későbbiekben majd zenepedagógusként, gitároként tevékenykedsz?

– Nem tudom, eddig nem oktattam gitárt, de talán majd erre is sor kerülhet.



GYERGYAI CSABA

- Elgondolkodtató az utóbbi években az egyetemi tanulmányokat megkezdő, majd be nem fejező diákok számának növekedése, valamint sok tehetséges diák „elszürkülése” az egyetemeken. Talán ezen a téren többet tehetnénk azért, hogy a helyi szintű versenyeken elért jó eredmények után további tanulásra ösztönözzük a diákokat, tudatosítva bennük, hogy csak a folyamatos fejlődés vezethet jó eredményekre
- igazán nagy megmérettetésekkor

bezárt iskolák száma egyre nő. Mindemellett elgondolkodtató az utóbbi években az egyetemi tanulmányokat megkezdő, majd be nem fejező diákok számának növekedése, valamint sok tehetséges diák „elszürkülése” az egyetemeken. Talán ezen a téren többet tehetnénk azért, hogy a helyi szintű versenyeken elért jó eredmények után további tanulásra ösztönözzük a diákokat, tudatosítva bennük,

A megújulásra mindig kész iskola – a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium



• **A kicsik.** Két első osztály indult ebben a tanévben



• **Jelképtár-lapozgatás.** A diákok szünetben is felkeresik a könyvtárat



• **Próba.** A gimnazisták Klus zenekara az iskola rádióstúdiójában



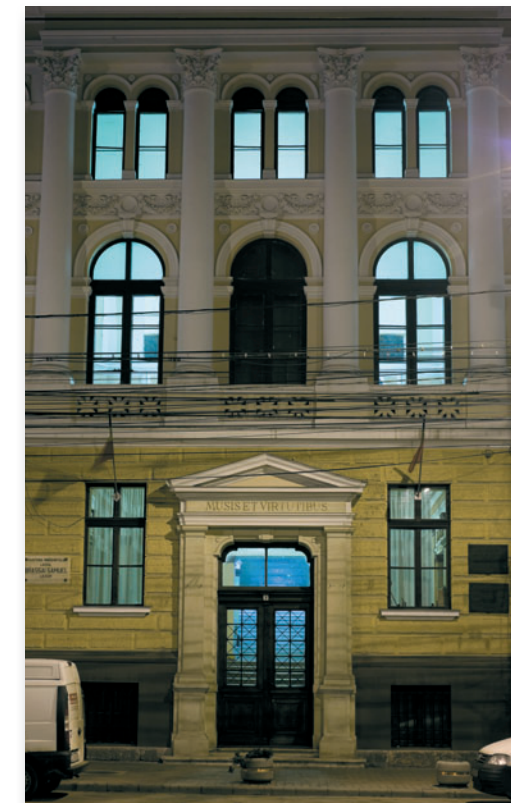
• **Napfényes műterem.** Képzőművészet óra a nemrég felújított Orpheus-teremben



• **Tömeg, térfogat.** Fizikai kísérleteket végeznek a hatodikosok



• **A képzelt beteg.** Molière darabja a nagydiákok előadásában



A kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium Erdély egyik legrégebbi, megújulásra mindig kész tanintézménye. 1557-ben alapították, első igazgatója Dávid Ferenc volt, az egyetlen magyar és erdélyi gyökerű protestáns felekezet, az unitárius egyház megalapítója. Az iskola padjaiban a neves személyiségek kívül nemzedékek sora kapta meg azt az erkölcsi alapot és tudásanyagot, amelyet az egyéni és közösségi életben kamatoztatott. Olyan diákok tanulnak a „Múzsák és Erények” otthonának falai között, akik hisznek abban, hogy a világban nemcsak a felhalmozott tudás jelent felbecsülhetetlen értéket, hanem a lelki-szellemi épség és az erkölcsös magatartás is.

Az elemi, a gimnáziumi és a líceumi szinteken tanul 459 diákot olyan pedagógusok oktatják, akik a tanóra típusának és céljainak függvényében alkalmazzák az alternatív pedagógia módszereit is. Ezt a célt szolgálják a korszerű tanfelszerelések, kabinetek, laboratóriumok, az audiovizuális terem, a művészetek terme és az akkreditált dokumentációs központ is. A kollégium kórusa, színjátszó csoportja, az országos biciklitúra és sok rendezvény mind összekötő kapcsot jelent ahhoz a belső lélettérhez, amelyet itt naponta megélhetnek az iskolához tartozók.

A gyermekek teherbírását kell erősíteni az iskolára való felkészítéskor

„Mit nem tudsz” helyett „mit tudsz”

Az iskolára való előkészítés és az iskolaérettség az óvodai nevelés leggyakrabban hangoztatott kulcsfogalmai, ugyanakkor oktatási rendszerünk nagy bizonytalanságban tart pedagógust és szülőt egyaránt: 6 vagy 7 év legyen a beiskoláztatási korhatár. Sokan már középső csoportban buzgón és növekvő aggodalommal próbálják megállapítani, hogy vajon óvodásaik jól fognak-e teljesíteni az iskolában? Mi lesz a tanító néni véleménye az óvodai munkáról, a gyerekek felkészültségéről?

Akkor kapunk igazán pozitív visszajelzést, ha a gyermek önálló, magabiztos, kiegyensúlyozott óvodásként lépett be az iskolába. De milyen az iskolaérett óvodás? Fegyelmezett vagy inkább mozgékony? Csendes vagy fecsegő? Kíváncsi vagy visszafogott? A gyermekek között igen nagyok az egyénenként változó különbségek, természetesen akkor is, ha azonos korúak. Az iskola követelményrendszere legtöbb esetben nehezen hordozható terhet jelent a gyermekek számára. A sűrűn tagolt órarend, a kevés szabad mozgás, a helyhezkööttség és az ebből fakadó frusztráltság az egyik legnehezebb próbatétel az első időszakban. Elbizonytalanítja, kifárasztja őket az állandó figyelés, a megnövekedett felelősség, a teljesítménnyel kapcsolatos rengeteg elvárás és a szüntelen értékelés. A kisiskolások teherbírása jobb lesz, ha óvodáskorban „igazi gyerekkora” volt, ha a spontán éréshoz adottságainak, képességeinek nyugodt kifejlődéséhez



FOTÓ: BIRÓ ISTVÁN

• **Mikor kezdjék a sulit?** A legmegfelelőbb, ha az iskola első éve még jelentős mértékben hasonlít az óvodára

sok időt, ismétlési, próbálkozási alkalmat kapott.

Ezért óvodai csoportunkban olyan légkör kialakítására kell törekednünk, hogy a kicsik valóban szeressenek óvodába járni, az itt szerzett élmények pozitív érzésekkel töltsék el őket, emlékeikben így raktározódjanak el. Tapasztalatom szerint jó, ha engedjük nyugodtan és természetesen megérni a kisgyermek testi és lelki tulajdonságait,

hiszen hosszú távra alapoznak az óvodában – mi pedig egészséges életmódra, társas együttélésre, valódi tanulási kedvre és képességre nevelünk. A szülőknek azt szoktam tanácsolni, hogy fontolják meg jól az iskolába íratást, a gyermek személyiségére szabott döntést hozzanak, az intellektuális érettség még nem minden. Véleményem szerint az a legmegfelelőbb, ha az iskola első éve még jelentős mértékben hasonlít az óvodára, nem túl szigorú, inkább türelmesen viszonyul a kisdíákhoz. Az első iskolai évben a tanítónő, az iskolai szellemiség legyen megértő a gyerekkel szemben, érzelmi biztonságot adó, elégítse ki a kicsi valódi, spontán kíváncsiságát, ne keltsen szorongást. Ugyanakkor az iskola ne arra legyen kíváncsi, hogy „mit nem tudsz”, hanem azt kérdezze barátságosan: „mit is tudsz? mondd el, mutatsd meg nekem...”

A gyermek képességeinek erősítése

A képességek erősítéséhez mindig vegyük figyelembe a következő „arany szabályokat”:

- Beszélgessünk sokszor és sokat a gyermekekkel különféle témákról.
- Mutassunk érdeklődést az iránt, amit tesz vagy mond.
- Bátorítsuk a gyermeket, hogy amire képes, azt önállóan végezze el.
- Ösztönözzük arra, hogy próbáljon éretten és megfontoltan viselkedni.
- Következtesen helytelenítsük az elfogadhatatlan viselkedést. Mihelyt képes megérteni, magyarázzuk meg az okokat is, és szükség esetén korlátozzuk a viselkedését.
- Mutassuk ki, ha a gyermek teljesítményét jónak találjuk.
- Dicsérjük és szeressük a gyermeket.



KRALIK MELINDA
a nagyváradai 30.
számú óvoda óvónője

Hatékonyságnövelő program vidéki iskolákban

Évi és félévi felméréseinkből arra lehet következtetni, hogy időről időre változatlanok az állapotok iskoláinkban: évismétlő diákok, magaviseleti jegyek levonása, alacsony szinten elsajátított készségek, elégtelen tanismeret, lezáratlan diákok, hiányzások. Ezért arra törekedtünk, hogy olyan hatékonyságnövelő programot állítsunk össze, amely a mi térségünkben hasonló körülmények között működő tanintézmények számára is segítséget jelenthet.

A kérdésfeltevés

Arra gondoltunk, minél több felelős szakembert kell bevonnunk a programba, hogy javítsunk a helyzeten és kiküszöböljük a problémákat, amelyekkel az iskolában küszködünk. Tanári közösségünk egy sor kérdést vitatott meg, ezekre választ próbáltunk keresni:

- Az iskolai sikertelenség maga után vonja-e az életben való sikertelenséget is?
- Milyen mértékben tükrözik a jegyek a diákok személyiségét?
- Milyen erőfeszítéseket kell a diáknak tennie a nagyobb jegyért, illetve képes-e ezekre az erőfeszítésekre?
- Mit veszít az a diák, aki többször lesz évismétlő?
- Milyen mértékben függ a diák jövője a jegyeiktől?
- Mi a szülők véleménye a minősítésekről?

Leszűkült lehetőségek

Az iskolai sikertelenség azon diákoknak jelent gondot, akik nem képesek a program által előírt követelményszintet elérni. Ez pedig az iskolából való kimaradáshoz, tudatlansághoz, a társadalmi és szakmai lehetőségek leszűküléséhez vezet. Az okok sok esetben a diák személyétől, személyiségétől is függenek (csökkent motiváció, érdektelenség az iskolai neveléssel, tananyaggal szemben, fáradtság – ez lehet annak következménye is, hogy a diákot bevonják az otthoni munkába, az iskola nyújtotta neveléssel szembeni elégedetlenség, az egészségi állapot, idegenkedés a tanulástól stb.). Másfelől családi okokat találunk: bizonytalan anyagi háttér, nem megfelelőek az otthoni tanulási körülmények, a családtagok közötti feszültségek, erőszak, durva büntetések a szülők részéről, alacsony kulturális szint, a kommunikáció hiánya a családban, rendezetlen családi állapotok, ingázó vagy külföldön dolgozó szülők, az iskola és szülők közötti megfelelő kapcsolat hiánya.

Egy másik, szintén meghatározó ok iskolai vonatkozású: át kell gondolni a tanár-diák kapcsolatot, és olyan értékelési rendszert kell bevezetni, amely megfelel a diákok és a szülők elvárásainak. Aktív tanítási módszereket kellene alkalmazni, amelyek jobban bevonják a diákokat a tananyag elsajátításának folyamatába, ugyanakkor csökkenteni kellene a tanácsadás és tájékoztatási tevékenységek hiányát (néhol például a szakemberek teljes hiányát tapasztaljuk a fálusi oktatásban). Javítani kellene a nem megfelelő tanítási körülményeken (internet hiánya, gyengén megvilágított és fűtetlen osztálytermek, nem megfelelő taneszközök). Motiválni kell a diákokat a tanulásra, és intenzívebben kellene kommunikálniuk egymással a tanároknak, diákoknak és szülőknek. Az iskolaigazgatónak az óralátogatások alkalmával fel kellene mérnie és követnie, milyen mértékben valósul meg az interaktív tanítás, mennyire igényes a tanár, hogyan értékeli a diákok tevékenységét, milyen mértékben támogatja őket.

Mit lehet tenni?

Hogy a diákok ne maradjanak ki az iskolából, a következő megoldásjavaslatokat állítottuk össze:

A. Iskolai szinten:

- Tanulmányi eredmények havi elemzése osztályonként, gyerekenként, tantárgyanként;
- A jobb tanulmányi eredmények elérése és a nehézségek kiküszöbölése érdekében a jobb diákokat a gyengébbek segítésére ösztönözni;
- Az osztályfőnökök és a tanítók értékelési szempontjait tartalmazza munkaköri leírás, így arra készítse a tanerőket, hogy jobban odafigyeljenek a problémás gyerekek támogatására;
- A pedagógusok bátorítása – kérjenek segítséget az erre hivatott szakemberektől, intézményektől (gyerekvédelem, speciális iskolák stb.);
- A tanulási nehézségekkel küszködő diákok számára biztosítani a szakemberek segítségét (iskolai tanácsadások, segítő, támogató tanárok);
- Módszertani tevékenységek átgondolása, az iskolai könyvtár szerepének növelése az interaktív tevékenység érdekében;
- Tantermek biztosítása az ingázó gyerekek számára, mindennapi felvigyázásuk megszervezése;
- Az óralátogatások részletes és őszinte kielemezése az iskolaigazgató és a módszertani felelős részéről;
- Helyi erőforrások bevonása azon családok megsegítésére, melyeknek gyerekei nem látogatják az iskolát;
- A nehéz körülmények közt élő gyerekek anyagi támogatásban való részesítése;
- Minden diák családi/anyagi helyzetének megismerése és állandó kapcsolattartás az iskola, osztályfőnök és család között.

B. Osztályszinten:

- A hiányzások, iskolai kimaradások felismerése és nyomon követése;
- Tanulásra való buzdítás a diákok egymás közötti közreműködésével;
- Állandó kapcsolattartás, együttműködés osztályfőnök és szülők között, őszinte és közeli beszélgetések a nehézségek megoldása érdekében;
- Társadalmi helyzet felmérése, a nehézségekkel küszködő családok segítésének biztosítása a helyi tanács, orvosi rendelő, rendőrség közreműködésével;
- Az osztálytanács működtetése és bevonása a mindennapi feladatokba;
- A problémás gyerekek bevonása az iskolán kívüli, kulturális és sporttevékenységekbe;
- A diákok közötti együttműködés elősegítése és jó kapcsolatok kialakítása, a konfliktushelyzetek kiküszöbölése;
- Az iskolai belső rendszabályzat felújítása a szülő- és diák bizottságok képviselőinek részvételével, ennek ismertetése és alkalmazása.



PASCAL MELINDA
az oklándi Kelemen Imre Általános Iskola igazgatója

Kérdőíves szociológiai felmérés Kolozs megyében

Nyolcadik osztályosok iskolaválasztása

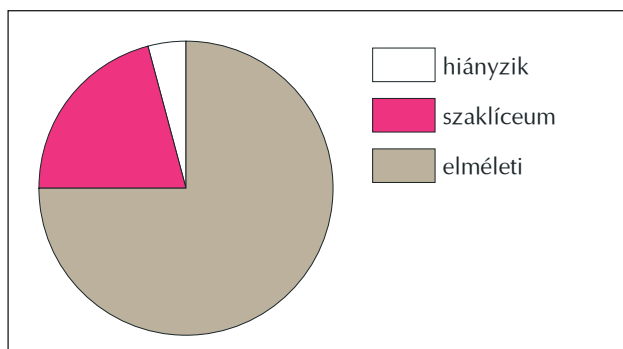
Az előző lapszámban ismertettük a Kolozs Megyei Tanfelügyelőség és a Kolozsvári Magyar Egyetemi Intézet Oktatókutatási Munkacsoportja által végzett nagyszabású felmérést, amelyet a Kolozs megyei végzős iskolások és óvodások szüleinek körében készítettek a gyermekek továbbtanulásáról.

A kutatás célja: egyrészt felmérni azt, hogy milyen nehézségekkel kerülnek szembe a szülők és a gyermekek, amikor a továbbtanulásról kell dönteniük, másrészt a feldolgozott adatok, következtetések, eredmények alapul

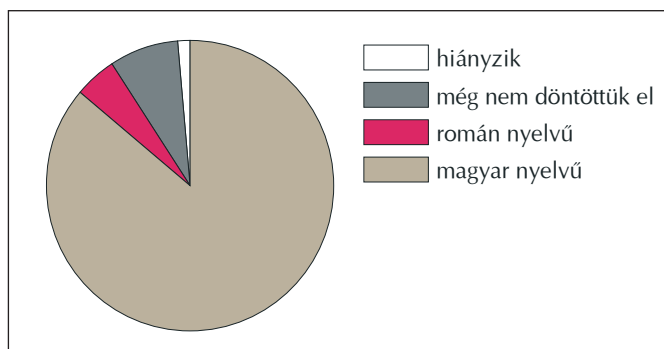
Ezúttal a kérdőíves felmérés eredményeiből nyújtunk ízelítőt. A felhasznált kérdőíveket egy interdiszciplináris munkacsoport dolgozta ki. A 8. osztályos diákok szüleinek teljes körű lekérdezését céloztuk meg, és ez mintegy 99 százalékban sikerült is – 701 magyarul tanuló nyolcadikos diák szülőjétől érkezett vissza kitöltött kérdőív Kolozs megyéből.

A kutatás eredményeit áttekintve első lépésben megvizsgáltuk az illető diák szociodemográfiai jellemzőit, majd a továbbtanulás formája, a vá-

szerné taníttatni gyermekét 8. osztály után: elméleti és szakoktatás között kell választania. A felmérésből kiderül, hogy a nyolcadikos diákok szüleinek 75 százaléka választja az elméleti líceumi oktatást, 20 százalékuk a szaklíceumi tanulást, közel 5 százalék pedig nem tudta eldönteni (lásd 1. ábra). Ezek a válaszok rámutatnak arra, hogy a jelenlegi képzési struktúrában az elméleti képzésből túlkínálat van, hiszen a szakiskolai képzés aránya jelenleg 10 százalék alatti.



• 1. ábra. Hová szeretné jövőre adni a gyermekét?



• 2. ábra. Jövőtől milyen nyelvű osztályban szeretné továbbtaníttatni a gyermekét?

szolgálhatnak a Kolozs Megyei Tanfelügyelőség számára a megyei magyar oktatási hálózat, a beiskolázási terv tudatosabb, konkrét adatokra támaszkodó megtervezéséhez.

lasztott iskola, motivációi, a tanulás nyelve került górcső alá, végül a továbbtanulás tervezettségét elemeztük.

Túlkínálat az elméleti képzésben

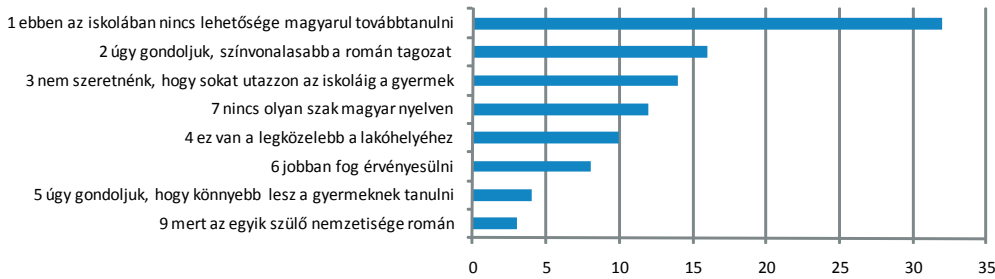
A 8. osztályos diákok szociodemográfiai jellemzői alapján elmondható, hogy 55 százalékuk városi, 45 százalékuk pedig falusi lakhelyű. Ezt úgy tudjuk értelmezni, ha megnézzük, hogy a megye össznépessége hogyan oszlik el, és megfigyelhetjük, hogy 66 százaléka városi, 34 százalékuk pedig falusi, a magyarok esetében még ennél is kissé többen élnek városban. Eszerint a diákok jóval nagyobb arányban származnak faluról, mint az össznépesség, ennek oka, hogy falun magasabb a gyermekvállalási kedv. A diákok nemek szerinti megoszlása mintegy fele-fele arányú.

A továbbtanulás módjának eldöntésében fontos kiindulópont, hogy a szülő milyen oktatási formában

Milyen nyelven tanulna tovább a diákok?

A másik – és gyakorlati szempontból az egyik legfontosabb – kérdés arra vonatkozott, hogy melyik iskolába szeretné íratni a szülő jövőre a gyermeket. A válaszban három, a preferencia sorrendjébe állított iskolát lehetett megjelölni. A válaszok megoszlának, és kisebb eltérésekkel hasonló struktúrával rendelkeznek: a legtöbb esetben a választás a kolozsvári belvárosi elméleti középiskolákra esett, sorrendben a Báthory, az Apáczai és a Brassai elméleti líceum, ezt követték a vidéki városi középiskolák, a tordai Jósika Miklós és a szamosújvári Petru Maior Elméleti Líceum. Kisebb számban jelölték be a többi középiskolát, például az egyházi középiskolákat is, ezek esetében viszont a megyében végzett felmérés számadatai nem mérvadóak, tekintve, hogy ezen iskolák potenciális 9. osztályosai más megyékből

A munkacsoport tagjai: dr. Veres Valér szociológus, e. docens, BBTE / KMEI (kutatásvezető), Szabó Júlia szociológus kutató, KMEI, Péter Tünde főtanfelügyelő-helyettes, KMT (koordinátor), Ömböli Irma szakfelügyelő, KMT, Szabó Gábor szakfelügyelő, KMT, Ráduly-Zörgő Éva iskolapszichológus, Báthory I. E. L., Kerekes Andrea iskolapszichológus, Báthory I. E. L., Keresztesi Polixénia iskolapszichológus, Brassai S. E. L., Bulbuk Emese iskolapszichológus, Brassai S. E. L.

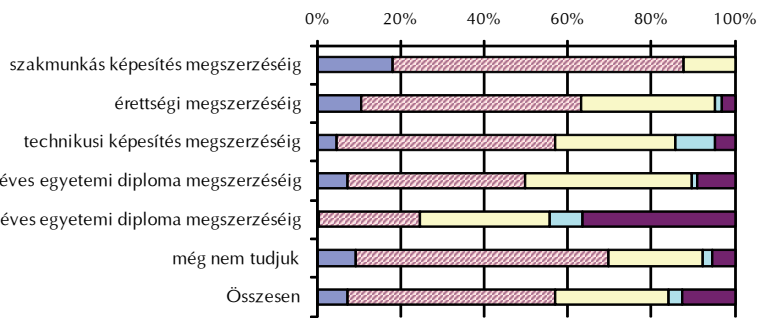


• 3. ábra. Ha végül román nyelvű osztály mellett döntenek, annak mi a fő oka?

kerülnek ki – az ő szülei nem vettek részt a felmérésben. A szakoktatást választókat tovább kérdezve arról, hogy milyen szakmákra taníttatnák legszívesebben gyermekeiket, képet kaphattunk arról is, hogy a magyar szülők körében milyen gyakorlati szakokra mutatkozik igény; éspedig sorrendben a következőkre: autószerelő,

az indoklásban. Ez azt jelenti, hogy a még bizonytalan szülők több mint fele a magyar nyelvű tanulást biztosító iskola elérhetőségét/elérhetetlenségét jelölte meg mint fő okát a román tagozaton való továbbtanulásnak. Ettől az eredménytől messze elmaradnak az egyéb okokat felhozó válaszok, mint például: színvonalasabb a román ta-

további 9 százalék azt, hogy a hároméves egyetemi diploma megszerzéséig. A többi válaszadó ennél alacsonyabb végzettséget jelölt meg. A válaszok mögött a gazdasági válság okozta létbizonytalanságot feltételezzük elsősorban, ám az alacsony arányú tervezés aggasztó. A válaszokat megvizsgáltuk a szülők iskolázottsága szerinti felbontásban is, és azt láthatjuk, hogy erősen befolyásolja a tervezést a szülők iskolázottsága. Az olyan családok esetében, ahol az apa általános iskolát vagy ennél kevesebbet végzett, kétharmad arányban vannak azok, akik nem látják előre, hogy meddig tudják vállalni gyermekeik taníttatását, ezzel szemben az egyetemet végzett szülők mindössze 21 százaléka ad bizonytalan választ, viszont itt kétharmad az, aki válaszában egyértelműen az ötéves egyetemi diploma megszerzését jelölte meg (lásd 4. ábra). Ezek az egyébként jelentős összefüggések más országokban is megfigyelhetők, de az ilyen mértékű eltérések arra mutatnak, hogy a társadalmi mobilitási esélyek Romániában még mindig elég korlátozottak, és ezt jelentős mértékben az okozza, hogy a szerényebb anyagi és szellemi lehetőségekkel rendelkező családok alultervezik gyermekeik iskolai karrierjét. A továbbiakban is folytatjuk a kutatás konkrét eredményeinek tömör bemutatását, következtetéseink összefoglalását. A következő lapunkban a negyedik osztályos szülők felmérésének eredményeit közöljük, értelmezzük, grafikusán is megjeleltetve.



• 3. ábra. Meddig tudják vállalni az iskoláztatás költségeit? Válaszok iskolázottság szerint

fodrászat, szakács, elektrotechnika és varrónő, a többi szakmák említésének száma nem érte el a tízet.

A továbbtanulás nyelve is a felmérés fontos kérdése volt. Rákérdeztünk, hogy „jövőtől milyen nyelvű osztályban szeretné továbbtaníttatni a gyermekét?” A válaszok alapján megállapítható, hogy a szülők több mint 86 százaléka magyar nyelven taníttatja tovább a gyermekét, nem egészen 5 százalékuk a román nyelvű tagozatot, iskolát választja, és közel 9 százalék nem tudott/akart válaszolni, ebből 7,8 százalék „még nem döntötte el” (lásd 2. ábra). Arra a kérdésre, hogy ha végül román nyelvű osztály mellett döntenének, annak mi lenne a fő oka, 99 szülő válaszolt, ebből a legtöbben azt írták, hogy a jelenlegi iskolában nem lehet magyarul továbbtanulni (32 válasz), további 24 szülő pedig az iskola lakóhelyéhez való közelségére hivatkozott

gozat (16), nincs olyan szak magyarul, amit szeretne (12) vagy románul jobban lehet érvényesülni (8). Ez utóbbi válasz azt a felfogást képviseli, amely a kommunizmus idejében sok magyar szülőt késztetett arra, hogy gyerekeit románul taníttassa, de amelyet jelenleg már a szülőknek mindössze 1 százaléka vall magáénak a teljes 701 fős populációból.

A gazdasági válság okozta létbizonytalanság

A vizsgálat arra is kitért, hogy meddig, milyen oktatási szintig tervezik taníttatni a gyermekeiket a szülők. A kérdés úgy hangzott, hogy „Meddig tudják vállalni az iskoláztatás költségeit?” A válaszadók közel fele nem tudja ezt pontosan felmérni, azaz nincs terve, elképzelése, mindössze 21 százalék mondta, hogy ötéves egyetemi diploma megszerzéséig, és



PÉTER TÜNDE
főtanfelügyelő-helyettes

VERES
VALÉR
szociológus,
egyetemi docens



Egy osztályfőnöki ötlet: mások szemével nézni

Tizenkettedikben – számomra váratlanul – elmérgesedett a helyzet. Két véglet feszült egymásnak: a Szépfíú és az Okosfíú. Lerágott csont, mondhatná az, aki a gyakorlatban nem kényserült ilyen helyzetre gyógyírt keresni. Látszólag egy mindennapi összekoccanás – anyázás és az erre válaszul adott pofon – robbantotta ki a konfliktust. Éppen megszokottsága miatt gondoltam úgy, hogy legjobb lesz, ha hagyom magától megoldódni. De nem oldódott meg. Sőt. A Szépfíú egyre több

lássuk, mennyire érettek egy sóhajtásnyira az igazi érettségtől. Jellemezzék egymást, mindenki mindenkit, beleértve önmagukat is. Aztán felolvassuk, és hátha okosabbak leszünk. Meglepetésemre ujjongva fogadták az ötletet, és azonnal megegyeztünk, hogy egy-egy osztályfőnöki órára négy vagy öt jellemzést készítenek. Névtelenség, álnév kizárva, fel a sisakrostélyokkal!

Óriási volt a hatás. Kiderült, hogy a Szépfíú hímhencegéseire épp annyi ellenérzést váltanak ki, mint az Okos folytonos tudakossága. Hát ezért nem lett fekete-fehér szekértábor... S ha nem is borult a két fíú azonnal egymás nyakába, de feloldódott az ellenségeskedés, fellélegzett az egész osztály. Győztünk. A következő három osztályomban már tudatosan alkalmaztam a módszert, annyit változtatva csupán, hogy tizedikben írták az első jellemzést (addigra megismerték egymást a legkülönbözőbb helyekről egybegyűlt diákok), felolvastuk, eltettem, tizenkettedikben újat írtak. Két év nagy idő a serdülő életében, csakúgy, mint az osztályközösség kialakulásának folyamatában. Az újabb jellemzések felolvasása után megkapták a tizedikben írottakat. Volt nagy ámuldozás, óbégatás, nevetés. De mindenekelett öröm, hogy látták önnön jellemfejlődésük, ítélőképességük alakulásának bizonyítékát.

Szűnni nem akaró eszmecsere

A jellemzésekből a legtöbbet mégis talán én magam tanultam. Mert legyen bár a legharmonikusabb viszony tanár és osztály között, mi egészen másként látjuk őket, mint ők egymást. Mindenik osztályom esetében volt legalább egy megdöbbentő tapasztalatom: egy csendes, nekem jelentéktelennek tűnő leánykáról kiderült, hogy ő az osztály kovása, sava-borsa, többen is úgy fogalmaztak, hogy amikor belép a terembe, kisüt a nap. Egy másik osztályomban a velem szemben hasonlóan semleges viselkedésűről írta mindenki azt, hogy bajkeverő, pletykás, nem is két-, de huszonkilenc színű. Hálás vagyok az őszinteségükért és hogy megértették: nem a sunnyogással, de véleményük nyílt vállalásával boldogulhatnak (majd) igazán. S a jó másfél évtizede véletlenül beugrott és módszerré izmosodott kísérlet még egy elemmel bővült: a tizenkettedikes jellemzéseket eltettem a tízéves találkozókra – meglepetésnek. Már két osztályomat sikerült így módon megörvendeztetnem: az újból felolvasott és most már felnőttként meghallgatott jellemzések mondhatni uralták a találkozókat, szűnni nem akaró „eszmecsérét” generáltak. Szó sincs arról, hogy netán szabadalmaztatni akarnám egykori ötletemet, hiszen feltehetően sok kollégámmal esett meg az enyémhez hasonló „megvilágosodás”. De ha van olyan osztályfőnök, aki még nem gondolt rá, annak ajánlom a módszer kipróbálását. Kollégáim, akik megtették, ugyanolyan sikerről számoltak be, mint amit én éltam át az osztályaimmal. Nem is szólva az immár felnőtt hajdani diákokra, akik valahányszor csak tehetik, elmondják, milyen sokat segített nekik „az élet sűrűjében” ez a jellemzésgyakorlat – magyarán: mennyivel többet sikerült nekik meglátniuk azáltal, hogy megtanultak más szemével (is) nézni.



MOLNÁR JUDIT
a nagyváradi Mihai Eminescu
Főgimnázium tanára



• Fel a sisakrostélyokkal!

Konfliktuskezelés osztályfőnöki segítséggel

skalpot gyűjtött be a szomszédos osztályok hölgykoszorújának köréből, az Okos pedig napról napra jobban és jobban érezte, hogy felsőbbrendű északbájnása mind nagyobb magasságokba emeli. A helyzet addig mérgesedett, mígnem egy szünetben könnyes szemmel rohant a tanárba az Okos, hogy most azonnal válasszak: ő vagy a másik. Nagyot nevettem, és csak annyit mondtam, hogy kettejük közül azért nem tudok választani, mert még huszonegyen várakoznak az én szegény szívemben. Hamarosan láttam, hogy nagyon rossz volt az én viccelődésre vevő reakció. Csak azt nem értettem, az osztály miért igyekszik kívül maradni a körön, holott ilyen esetekben nagyon rövid idő alatt fekete-fehér lesz az egész társaság. Kell itt lennie valaminek, amiről nem tudok. De mindenki hallgatott, csak a két haragos acsarkodott megátalkodottan egymásra. Próbálkoztam az Okos szüleinél (láthatóan őt érintette mélyebben ez az áldatlan állapot), de épp csak annyit tudtak az egészről, hogy a fiuk kapott egy pofont. Azt mondták, ne is törődjek vele, hagyjam annyiban.

Névtelenség, álnév kizárva

Nem tudtam annyiban hagyni, hisz alig fél év volt már csak hátra az érettségiig, és a kettejük közt mélyülő szakadék nemcsak az addigi jó osztályhangulatot, de a zökkenőmentes munkát is megmérgezte. Nem tudtam, mit tegyek. Hiába agyaltam ilyen-olyan irányba, semmi ésszerű nem jutott eszembe. A megoldás váratlanul tört elő a tudatalattim valamelyik rejtett rekeszéből: javasoltam egy játékot, hadd

Szövegértési módszer alkalmazása az erkölcsi nevelés órán

Bibliai történet és közösen megválaszolt kérdések

Ahhoz, hogy gyermekeink megérthessék önmagukat vagy az őket körülvevő emberekhez fűződő kapcsolataikat, meghatározott értékeket kell velük elfogadtatnunk, és mivel sokféle értékrenddel szembesülnek, ez egyáltalán nem könnyű feladat. A gyermek intelligenciájához tartozik saját értékeinek ismerete, az, hogy mit tart vagy érez fontosnak. A személyes intelligencia nem más, mint önmagunk ismerete, hogy képesek vagyunk vállalni a felelősséget azért, amit az életben gondolunk és teszünk, ahogyan életünket alakítjuk.

Gondolati egységekre osztott történet

Az alábbiakban bemutatott erkölcsi nevelési óra (vidéki iskola, 6. osztály) témája a bibliai bűnbeesés története, célja a felelősségvállalás megvitatása, az alkalmazott módszer pedig az úgynevezett *reciprok tanítás* módszere volt. A történet felolvasása után a szöveget négy gondolati egységre osztottuk, az egységekre vonatkozóan a diákok több kérdést fogalmaztak meg. A kérdéseket minden gondolati egység után összeírták és közösen megválaszolták. Így ahelyett, hogy a diákoknak egyszerűen csak az anyag megértését felmérő kérdéseket tennénk fel, elősegítjük azokat a gondolkodási folyamatokat, amelyek a megértéshez vezetnek. A jó olvasó gyakran tesz fel kérdéseket magának az olvasottak tartalmával kapcsolatban, mérlegeli az információk hasznosságát, kiemeli a lényeges gondolatokat. Az önkikérdezés és a tartalom tisztázása pedig szerves része a *reciprok tanítás*nak.

Gondolkodásra készítő kérdések

A kérdésben szerepelnek ismert elemek, amelyek alapján a gyerekek megértik a kérdést, mégis az a lényege, hogy az összefüggésnek, a gondolatkörnek hiányzik az egyik eleme, és ezt a hiányzó elemet keressük a kérdéssel. A mintegy negyven összegyűlt kérdés között volt nagyon egyszerű, elbeszélő feleletet elváró kérdés is, mint például: Milyen fa volt az? Ki kísértette meg az asszonyt? Mi történt, miután megették az almát? Az ehhez hasonló kérdések a speciális nevelési igényű gyerekek sikerélményét voltak hivatottak megteremteni. A kérdések következ-

ő csoportjába a még mindig tényszerű, a tartalomhoz szorosan kapcsolódó, de gondolkodásra készítő, magyarázó, esetenként összehasonlító kérdések tartoztak: Miért tiltotta meg Isten a férfinak és a nőnek, hogy egyenek ar-

ról a fáról? Miért mondta a kígyó, hogy gyümölcsöt egyenek a fáról? Hogyan kérdezte meg az asszonyt a kígyó? Miért nem evett az asszony más fáról? Az asszony miért nem fogadta meg Isten tanácsát? A kígyó miért pont az asszonyt akarta bántani? Miután meghallották Isten szavát, mit tettek a bűnösök? És miért? Miért rejtőztek el? Miből tudta meg Isten?

A kiegészítő magyarázat a diákok kérdéseire épül

A harmadik csoportba tartozó kérdések már az óra céljához közelebb visznek: gondolatébresztő, sőt vitát generáló, következtetést, értékelést és általánosítást igénylő kérdések. Például: miért *akarta* Isten, hogy ne nyúljanak a fához? Miért *teszi* Isten próbára az asszonyt és az embert? Miért *gondolta*, hogy ez a gyümölcs „jóvá” teszi? Miért *kellett* az asszony adjon a férfinak és belőle? Miért rejtőzött el az asszony és a férfi Isten elől? Miért árulták el, hogy meztelenek? Mit gondoltak, amikor elbújtak? Miért ijedtek meg Isten hangjától? Mit jelent az, hogy szellős alkonyatkor jött Isten? Miért „kenik egymásra” az elkövetett hibát? Miért nem vállalták a felelősséget? Miért látták más szemmel egymást utána? Miért kérdezett rájuk Isten, ha úgy is tudta, hogy mi történt? Ki volt valójában a rossz?

Ezzel a módszerrel sikerült a diákok érdeklődését és tudásvágyát felébreszteni, ébren tartani. Sikerült a problémameglátásukat fejleszteni azáltal, hogy meghallgattuk és figyelembe vettük az általuk megfogalmazott kérdéseket és ezekre építettük a kiegészítő magyarázatokat.

ALBRECHT DÜRER (1471–1528): ÁDÁM ÉS ÉVA (RÉZMETSZET)



• Gondolatébresztés.

A diákok a bibliai történetre vonatkozóan lényegbevágó kérdéseket fogalmaztak meg



SZÉKELYNÉ HENCZ MELINDA

A tatrangai Általános és Szakiskola iskolapszichológusa

„Az embernek önmagához képest kell egyre jobbnak lennie”

Szoktál-e, szeretsz-e versenyezni? — kérdeztük a székelyudvarhelyi Palló Imre Zene- és Képzőművészeti Líceum 10. osztályos diákjaitól.



Ritkán járok versenyekre, de amikor megtörténik, akkor képzőművészeti versenyeken indulok. Legutóbb tavaly vettem részt versenyen, akkor a tanárom biztatására indultam egy makettversenyen, és megnyertük a második díjat. Amúgy nem szeretek versenyezni, inkább pályázatokon veszek részt.

Bakó Izabella



Ritkán, de indulok versenyeken: tantárgyversenyeken, olimpiászokon, makettversenyen. Szeretem a matematikát mint tantárgyat, ezért inkább matekversenyeken indulok, de voltam magyar- és földrajzversenyen is. A versenyzést jó lehetőség arra, hogy tapasztalatot szerezzünk, ezen kívül jó kihívás.

Nagy János



Szoktam versenyezni, leginkább a történelemversenyeket szeretem. A közeljövőben is lesz két verseny: egy olimpiász és jövő héten egy Magyarországon szervezett versenyen is indulok, ezek mellett matematika- és angolversenyekre is járok. Amire fel tudok készülni, arra mindenképpen elmegyek. A győzelem motivál minden alkalommal.

Imre Gábor



Ritkán, de szoktam versenyezni. Régen gyakrabban indultam, de ahogy telik az idő, egyre ritkábban járok versenyre – nincs elég motivációm, nem elég erős bennem a versenyszellem.

Szabó Botond



Rendszerint sportversenyeken veszek részt, ugyanis tagja vagyok az iskola kosárcsapatának. Most azonban egy olyan pályázatra készülök, melyre hulladékból kell egy ruhadarabot vagy bármilyen más használati tárgyat készíteni. Elsősorban a versenyszellem motivál, de az a kellemes érzés is, amit nyeréskor érzek.

Orbán Nóra



Görkorcsofolyázom, így görkorcsofolyaversenyeken veszek részt. Eddig három versenyen indultam, és az egyiket meg is nyertem, a többin pedig elismerést kaptam. Idén is indulok a

Szebenben és a Csíkszeredában megszervezendő versenyeken. Szeretem kipróbálni magam, illetve tudni azt, hogy mire képesek a többiek, és hozzájuk képest én.

Szabó Norbert



Az iskolák közötti kosárlabdaversenyen vettem részt: tavaly nagyon jó helyezést értünk el, harmadikok lettünk. Egyéni versenyeken nem szoktam részt venni, inkább csapatban vagyok jó. Tantárgyversenyeken csak ritkán indulok és a Gordiusz-versenyen is csak azért, mert a részvételt tízessel díjazza a tanárnő.

Takács Arnold



Informatikai versenyeken szoktam indulni: az iskolai versenyeken kívül tavaly egy megyei versenyen is részt vettem. Csoportversenyen csak egyszer indultam, inkább egyéniben szeretek versenyezni.

Csiza László



Nem igazán szoktam versenyezni, mert nem tulajdonítok neki különösebb fontosságot. Szerintem az ember verseny nélkül is el tudja dönteni, hogy mennyire jó a maga területén, milyen szintre jutott el. Az embernek önmagához képest kell egyre jobbnak lennie. Szobrászatban vagyok jó, de hobbi-szinten még görkorcsofolyázni is szoktam.

Kádár Tibor



Leginkább a vetélkedőket, csapatversenyeket szeretem, melyeken közös erővel nagyobb célt is el tudunk érni. A Karácsonyi csengőszón például csak egyszer vettünk részt, de elsőik is lettünk. Most egy olyan vetélkedőt várunk, ahol a színésztehetséget mérik fel. De bármilyen tantárgyból szívesen indulnék, csak legyen csapatverseny.

Székely Annamária



Igazából nem szeretek versenyezni, de nagyon szívesen segítek a versenyek megszervezésében. A pályázatokat viszont nagyon szeretem, leginkább festészetből és rajzból, mert itt lehetőség van arra, hogy otthon, nyugodt környezetben dolgozzak, így jobban tudok összpontosítani a pályázatra készülő munkáimra.

György Noémi

SZÖVEG ÉS FOTÓK • CSÁKI EMESE

Menj el egyet úszni...

ILLUSZTRÁCIÓ • MÜLLER KATI



Az iskolarendszer megújítása kapcsán felröppent a hír, hogy csökkentik a testnevelésórák számát. Megijedtem, de aztán eszembe jutott, hogy talán nem szabadna csak az iskolai tornaórától elvárni, hogy ne hagyja ellustulni a fejlődő gyerek testeket, és ne hagyja elhanyagolni a kamaszok számára (is) annyira fontos rendszeres mozgást. Annak ellenére, hogy megöszültem, még most is megtörténik, hogy Anyám nagyon határozottan ennyit mond a telefonba: „menj el egyet úszni!” Első reakcióm, hogy felháborodom. Hogy-hogy még most is ő mondja meg, mit kell tenni zűrösebb időkben, és hogy tud ennyire határozott lenni? Egy kis idő múlva azon veszem észre magam, hogy dresszet, törülközőt csomagolok, és indulok „egyed úszni”. A víz áttetsző kékje ... kétszáz méter után tisztulni kezdenek a gondolataim. Tempósan, jó nagyokat húzok, és hihetetlenül mélyeket lélegzem. Így telik el egy óra. Kiszállok a medencéből, és mire a zuhanyzóba érek, világosan látom teendőimet: tudom, hogy készen leszek a határidőre kért dolgozattal, végre befejezem a hónapok óta tervezgetett lomtanitást a lakásban, bevarrom végre a Matyi dzsekiébe a zipzárt, megfestem a vásznat, amiből ágytakarót terveztem, átültetem a virágokat, és a szomszéd néni fürdőjét is kimeszelem, vagyis rendbe jönnek az élet dolgai körülöttem. Aztán is tudni vélem, miért volt olyan határozott Anyám hangja a telefonban. A kisvárosban, ahol felnőttem, megtanultunk így úszni. Anyám is így úszik, a

mai napig is, 73 évesen. Számomra ez természetes volt eddig. Anyám csak olyankor szól rám, amikor megérzi, hogy kezdem elhanyagolni a régi jól begyakorolt módszert. Hatéves voltam, amikor beíratk „Úszó Éva” nénihez tanfolyamra. Mozdulatai, hangja, biztatása, biztonságot sugárzó egész lénye elevenen hat ma is. Harmincöt év telt el első úszóleckém óta. Valahányszor hazalátogatok, fel szoktam hívni régi barátaimat: „Nem jössz egyet úszni?” És jönnek. Az uszodában pedig ott van Éva néni, ott áll a medence szélén, figyelmesen a víz fölé hajolva, vagy sietős léptekkel húz végig a távon, folyamatosan magyaráz, biztat, halk, ám nagyon határozott hangon. Én is beszállok egy belső sávra, az első karcsapások után belelendülök, és ahányszor oldalra fordítom a fejem, látom ott állni őt a medence szélén. Körülbelül egy órát úszom így, egyik medencehossz a másik után, és egyszer csak elérkezik az a pillanat, amikor megfogalmazódik bennem: így érdemes tanítani, ilyen hosszan kitérve, háttérben maradva, ilyen halk hangon, a lényegre figyelve: nem abbahagyni a biztatást.

Remélem, harmincöt év múlva, esetleg még zűrösebb időkben, Matyi fiam majd fel fogja hívni a valahol New Jersey-ben élő fiát, hogy röviden ennyit mondjon neki: „Menj el egyet úszni!”



KOROS FEKETE ZSUZSA

A tornaóra mégis-dicsérete

Ötévesen sárgaságos lettem, eltiltottak a „megeőltető” mozgástól. Harmadikban a tanító néni egy tanítási nap tornaórának álcázott végén elszörnyedve állapította meg: nem tudok ugrókötelezni. Ez sajnos a mai napig helytel-közzel igaz. Ugyanakkor tudtam volna cigánykereket vetni vagy kézen járni, de a tanító néni ez egyáltalán nem érdekelt. Ötödik osztályban úszni jártunk, elcsúsztam, a fejem jól odavágtam, és egy délután kiesett az emlékezetemből. Úgyhogy kicsit elment a bátorságom, de azután a patakban megtanultam fejest ugrani és bátorságom annyira megjött, hogy az úszást is nagyon megszerettem. Hatodikban, hetedikben szenvedtem, mert a heti két tornaóra kézilabdázásban merült ki, abban én öt perc után kifulladtam illetve a labdajátékhoz ambícióm, érzékem sem volt. Úgyhogy egy idő után az összes tornaórát ellógtam, melynek következtében lehúzták a magaviseletem. Amivel bevonultam a rosszcsont fiúk közé. Ez hálstennek a mai napig helytel-közzel igaz. Szívesen tanultam volna levegőben bucskázni, kötélén mászni, korlátról lógni, de ez akkor senkit sem érdekelt, labdajáték volt a program. Mindenem odaadtam volna egy bicikliért, de sehogy sem jött össze, és az például senkinek sem jutott eszébe, hogy tornaórán esetleg biciklizni lehetne. Honnan annyi bicikli? Tizedikben majd meghaltam, amikor ezer métert kellett szaladni és négyest kaptam, mert a három perc az istennek sem jött össze. Nem tudtam hosszút ugrani, a kosarazásnak a gondolatától is libabőrös lettem. Viszont a második évharmadban jól ment a spárta, a híd, a gyertya, a fejen állás. Így cseppet sem voltam boldogtalan amiatt, hogy tornaóra is létezik. Nem tudom, heti egy órában hogyan lehet majd annyiféle mintát nyújtani, hogy minden gyerek megtalálja a neki megfelelő mozgásformát? Amitől boldog és elégedett? Mert hiába tudja, hogy szinusz mínusz alfa egyenlő mínusz szinusz alfa, vagy hogy mikor váltott Csokonai Vitéz Mihály rokokó stílusra, ha lába csámpás, háta görbe, bőre sápadt és pattanásos.



LÁSZLÓ NOÉMI

A tavasz majd mindent megold

Abban bízott, hogy a tavasz majd mindent megold. Vagy, ha mindent nem is – mert arra azért nem számított, hogy a termodinamika titkai egyszerűen feltáruhnak előtte, és arra sem, hogy oly könnyedén bánik majd el azzal a fránya másodfokú egyenlettel, mint ha csak egy papírgalacsint kellene észrevétlenül az előtte ülő blúza alá becsúsztatni –, legalább az igazán fontos problémákat. Ebbe a kategóriába sorolta például kedvenc focicsapatának meglehetősen gyenge szereplését a legutóbbi öt-hat bajnoki fordulóban, az iskola udvarán a sportolást már-már ellehetetlenítő gödrök betömését, kémiaiából legalább egy olyan jobbacska jegy beszerzését, ami garantálja, hogy nem lesz bukás a vége a kémcsővel való ismerkedésnek és az ezzel járó képletlabirintusnak.

- Ekkor is szakított végérvényesen a matematikával, ahol minden olyan egyszerű, néhány begyakorolt művelet, és egyszerűen megoldódnak a kezdetben oly ijesztőnek tűnő feladatok. Rádöbbsent, az életben, melyet ugyan még nem nevezett nagybetűsnek, de sejtette, hogy előbb-utóbb azzá válik, ennél sokkal bonyolultabbak a dolgok.

De még tán ennél is jobban szerette volna, ha az igazi nagy ügyet oldotta volna meg a kikelet. Ez olyannyira titkos vágya volt, hogy magában is csak „Ügyként” emlegette. Nagy Ű-vel, természetesen. Ez foglalta gondolatainak tetemes részét, olyan is előfordult, hogy még focizás közben is előjött, miután rúgott egy gólt, már-már szomorúan nézett a pálya szélére, milyen kár, hogy ezt nem látta. Amint az elemi erővel elrúgott labda a kapufáról bevágódik a hálóba, csapattársai kitörő örömmel ugranak nyakába, és már-már megfojtják ölelésükkel. Azt

is elképzelte, hogy ekkor ő arccal feléje fordulna, és elegánsan meghajolna. Felérne az a hajdani lovagok térden állva kifejezett hódolatával, és mégis burkolt célzás lenne, amit csak az értene, akinek van szeme a látásra, füle a hallásra. Nem beszélve arról, hogy matekórán is folyton azt az ismeretlent kereste, amit a találkozás jelentett volna. És hiába próbálta alkalmazni a matematika megannyi jól bevált módszerét, hiába egyszerűsítette, osztotta-szorozta a dolgokat, nem született meg az elhatározás, nem tudta rávenni magát, bonyolult függvénné vált az Ügy, melybe belezavarodott, és kiutat sehogy sem talált. Ekkor is szakított végérvényesen a matematikával, ahol minden olyan egyszerű, néhány begyakorolt művelet, és egyszerűen megoldódnak a kezdetben oly ijesztőnek tűnő feladatok. Rádöbbsent, az életben, melyet ugyan még nem nevezett nagybetűsnek, de sejtette, hogy előbb-utóbb azzá válik, ennél sokkal bonyolultabbak a dolgok. A magyarórákon legalább szabadjára engedhette fantáziáját, valahányszor a költő kedveséhez írt, mindig az ő arcát képzelte maga elé, a különféle metaforákban, hasonlatokban pedig csak azt kereste, melyik illenék rá.

Az Ügy az egyik osztálytársa volt, Hajnalka, aki napról napra szebb, kedvesebb, okosabb, aranyosabb lett. És ezt kellett volna valahogyan értésére adni. Persze, nem olyan közönséges módon, mint a többiek teszik. Hogy folyton elakasztják a lányokat, buta vicceket mesélnek, verekednek, csak hogy felhívják magukra a figyelmet. Nem is az emlékes füzetbe akart valami érzelgős, nyálas szöveget beírni, a szerelmes levél intézményét pedig mélységesen megvetette. Hajnalka azonban a focimeccseket nem nézte, így azt nem láthatta, hány gólt lő. Ping-pongozni meg – amit Hajnalka szeretett – ő nem szokott, és nem is merte volna megkockáztatni, hogy beszálljon a játékba, és mindenki rajta nevéssen, milyen kétbalkezes.

Valami csodát a tavasztól várt hát, és a Nők napja látszott a legalkalmasabb pillanatnak a cselekvésre. Stratégiája, persze, nem volt, csak kusza ötletei, abban bízott, hogy

majd a napsütésből, a hóvirágból, az általános jókedvből csak kikerekedik valami.

Számításait azonban éppen osztálytársai húzták keresztbe. Majd mindenik fiú sok-sok virággal toppant be reggel, és vigyorogva adták át azokat a lányoknak. A sorból ő sem lóghatott ki, hóvirágot osztogatott tehát – min-

- Egész nap ezen rágódott, de semmi sem jutott eszébe.
- Dél körül, az udvaron, az épület egy sarkában tenyérnyi hófoltot vett észre.
- Hirtelen támadt egy ötlete.
- A többi fiútól eltérően egész télen nem hógolyózta, mosdatta a lányokat. Gyorsan gyúrt hát egyet, kivárta, amíg jönnek a lányok, célzott, és dobott.

denkinek. Hajnalkának sem adhatott mást, gondolkodott is, mivel tudná éreztetni, hogy ő mégiscsak különleges, egészen más, mint a többi, anélkül hogy feltűnést keltene. Egész nap ezen rágódott, de semmi sem jutott eszébe. Dél körül, az udvaron, az épület egy sarkában tenyérnyi hófoltot vett észre. Hirtelen támadt egy ötlete. A többi fiútól eltérően egész télen nem hógolyózta, mosdatta a lányokat. Gyorsan gyúrt hát egyet, kivárta, amíg jönnek a lányok, célzott, és dobott. Kedves kacagás volt a válasz, Hajnalka úgy nézett rá, mint aki tudja, több ez a hógolyó minden virágnál, vallomásnál. „Milyen kár, hogy vége a télnek, és még szánkózni sem voltunk” – mondta a lány.

És egyszerűen ádáz ellenséggé vált a tavasz. Aznap minden időjárás-jelentést megnézett, hátha lehűlést, havazást jeleznek.



FARCÁDI BOTOND

Magyar állami kitüntetések erdélyi magyar személyiségeknek március 15-én

A béke, az értékek és az állandóság szígeetének nevezte a Kossuth- és Széchenyi-díjak, valamint a Magyar Köztársasági Érdemrend kitüntetésekének március 15-i díjátadóját Sólyom László. A köztársasági elnök a magyar nemzet egységét hangoztatta. Tizenhat erdélyi magyar személyiséget részesítettek magyar állami kitüntetésben a nemzeti ünnep alkalmából Budapesten. Az idei 19 Kossuth-díjas között egy erdélyi van, Kovács András Ferenc költő, műfordító. A *Látó* című marosvásárhelyi folyóirat főszerkesztője a magyar költészetet alapvetően gazdagító életművéért vehette át a kitüntetést. Bogdán László prózaíró, költő, szerkesztő, Fekete Vince író, költő, műfordító, irodalomszervező, valamint László Noémi költő, műfordító József Attila-díjat kapott, Kézdi Imola, a Kolozsvári Állami Magyar Színház színművésze Jászai Mari-díjat vehetett át, de állami kitüntetésben részesült Kallós Zoltán néprajzkutató is, más tudósokkal és művészekkel együtt.

Kovács András Ferenc Kossuth-díjas

A magyar nemzet egységét mint kulturális nemzet egységét kell fenntartanunk és ápolnunk, ezt értessük meg Európával és a szomszéd országokkal is” – mondta Sólyom László köztársasági elnök a Parlamentben a Kossuth- és Széchenyi-díjak, valamint a Magyar Köztársasági Érdemrend kitüntetésekének átadásán. Az idén 19 művésznak ítéltek oda Kossuth-díjat, 20 tudós részesült Széchenyi-díjban, míg a Magyar Köztársasági Érdemrend magasabb kitüntéseit 26-an vették át. „A versírás öröm kérdése, a szeretet egyik megnyilvánulása, átadása annak az élménynek, amilyenek a világot látja a szerző” – fogalmazott a Kossuth-díjas költő, akinek eddig 37 kötete jelent meg a gyermekvers-kötetekkel és a műfordításokkal együtt. A József Attila-díjas és Babérkoszorú-díjas költő, esszéíró, műfordító, a *Látó* című marosvásárhelyi szépirodalmi folyóirat főszerkesztője úgy nyilatkozott, minden díj sok örömet szerez és nagy meglepetéssel jár, így a Kossuth-díj

is. Hogy valaki megkapja vagy sem a díjat, szerencse kérdése. Olyan, mint amikor a színész mellett elme egy szerep – tette hozzá.

További kitüntetések erdélyieknek

A Magyar Köztársasági Érdemrend Közpokresztjét (polgári tagozat) vehette át Kallós Zoltán Kossuth-díjas néprajzkutató az erdélyi magyarság néprajzi, népművészeti és népzenei kincseinek feltárása, gyűjtése és megőrzése terén végzett munkájáért, valamint a mező-ségi szórványoktatás egyik központjának megteremtéséért. A Magyar Köztársasági Érdemrend Tisztikeresztjével (polgári tagozat) tüntették ki Demény Attila Nádasdy Kálmán-díjas zeneszerzőt, zongoraművészt, a Kolozsvári Állami Magyar Opera rendezőjét az erdélyi és a Kárpát-medencei magyar kulturális értékek megőrzése és bemutatása érdekében végzett tevékenysége elismeréseként, Gábos Zoltánt, a Magyar Tudományos Akadémia külső tagját, a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem nyugalmazott egyetemi tanárát, professor emeritust, valamint Nagy-Tóth Ferenc biológust, az MTA külső tagját, eredményes kutatói munkájáért, valamint az erdélyi magyar biológus társadalom érdekében végzett közéleti tevékenységéért. A Magyar Köztársasági Érdemrend Lovagkeresztjét (polgári tagozat) vehette át Balázs-Bécsi Attila, a Szamosújvári Téka Alapítvány elnöke az erdélyi magyar szórványoktatás terén végzett munkája, valamint a mező-ségi hagyományörző és közösségépítő tevékenysége elismeréseként, Bíró Rozália, Nagyvárad Polgármesteri Hivatala alpolgármestere, az erdélyi magyarság érdekeinek érvényesítéséért, az épített örökség megóvása érdekében végzett tevékenysége elismeréseként. Lovagkereszt fokozatú kitüntetést adományoztak Gáspárik Attila színművészeknek, a Marosvásárhelyi Szentgyörgyi István Színművészeti Egyetem rektorának, a minőségi média védelme és ösztönzése, valamint az Egyetem nemzetközi akkreditációja érdekében végzett tevékenysége elismeréseként, illetve



FOTÓ • BONE EWALD

• Kovács András Ferenc költő, esszéíró, műfordító, a *Látó* főszerkesztője

Hegedüs Csillának, a Transylvania Trust Alapítvány ügyvezető igazgatójának, az erdélyi kulturális örökség feltárása és megőrzése érdekében végzett tevékenysége elismeréseként. Ugyanezt a kitüntetést kapta Makkai János, a marosvásárhelyi *Népújság* nyugalmazott főszerkesztője kiemelkedő intézményvezetői, szerkesztői és újságírói tevékenysége elismeréseként, valamint Márton Árpád festőművész, nyugalmazott művészetpedagógus a székelyföldi képzőművészeti élet megszervezéséért, megújításáért, valamint festőművészi és művészetpedagógiai tevékenységéért. Az Oktatási és Kulturális Minisztérium Jászai Mari-díjat adományozott Kézdi Imolának, a Kolozsvári Állami Magyar Színház színművészenek kiemelkedő színművészeti tevékenységéért. A Magyar Újságírók Országos Szövetsége (MÚOSZ) által alapított Aranytoll-díjat a Magyar Sajtó Napja alkalmából pénteken Budapesten osztották ki, a tizenkét díjazott között van Cseke Péter, a Kolozsvári Akadémiai Bizottság Média- és Kommunikáció-tudományi Szakosztályának szervezője, illetve a Kolozsvári Médiautató Intézet megteremtője is.

Az új tanügyi törvénytervezet

Amennyiben elfogadják az új tanügyi törvénytervezetet, javulnak a magyar nyelvű oktatás feltételei, az RMDSZ-nek sikerült ugyanis elfogadtatni néhány olyan módosító indítványt, amely rendkívül fontossággal bír a magyar nyelvű oktatás számára és bekerült a törvénytervezet végleges, a kormány március 17-i ülésén bemutatott változatába. Így például a magyar diákok elsőtől tizenkettedik osztályig speciális tanterv és program alapján tanulhatják ezután a román nyelvet és irodalmat, a vizsgáztatás is ennek megfelelően zajlana. A tervezetben az is szerepel, hogy minden tantárgyat anyanyelven kell tanítani, így Románia földrajzát és a románok történelmét is magyarul tanulhatják a diákok. Az RMDSZ-nek sikerült elérnie, hogy kormány figyelembe vegye: a kisebbségi oktatás több pénzbe kerül, így azok a tanintézmények, ahol a kisebbségek nyelvén folyik az oktatás, nagyobb támogatásban részesülhetnek. A finanszírozás esetében az oktatás nyelve mellett figyelembe veszik a település földrajzi elhelyezkedését is. A törvénytervezet egyik legfontosabb újdonsága, hogy a kötelező oktatás 10 évig tart majd, így a 9. osztály még az általános iskolai képzés része lesz – ezzel az intézkedéssel a jelenlegi, mintegy 20 százalékos iskolaelhagyási arányt csökkentenék. Az új tervezet módosítja a középiskolai felvételi rendszert is: az általános iskola elvégzésekor a diákoknak két írásbeli vizsgát kell majd tenniük egy reál és egy humán tantárgyból, és számítógépkezelői ismeretekből.

Csak olimpikeknak biztosít ösztöndíjat a Minisztérium

Az érvényben levő tanügyi törvény szerint a közoktatásban és felsőoktatásban tanuló diákok négyféle ösztöndíjban részesülhetnek: teljesítményért járó, érdem-, tanulmányi és szociális ösztöndíjban. A 2009/2010-es tanévben az 1–12. osztályos diákoknak járó (érdem-, tanulmányi és szociális) ösztöndíjakat a helyi önkormányzatok utalják ki, a minisztériumi pénzalapokból ugyanis csak a Moldovai Köztársaságból érkező

tanulóknak és a nemzetközi tantárgyversenyeken kitűnő eredményeket elérő diákoknak biztosítanak ösztöndíjat. Így a tanulók által beadott kérvények a tanfelügyelőségeken keresztül a helyi tanácsokhoz jutnak, ahol az ösztöndíjak számát és összegét a meglévő pénzalap függvényében állapítják meg.

Újabb sztrájk készül?

A Nemzeti Oktatási Szövetség (FEN) tiltakozás mellett döntött, s nem zárja ki az általános sztrájkot sem – a döntést a bérek csökkenésével, a különböző járadékok megszüntetésével és a szeptember 1-jétől esedékes elbocsátásokkal magyarázzák. A szakszervezet főként a 2010. évi 1. számú kormányhatározat ellen emel szót, amely megvonja a pedagógusoktól a bérek és járadékok kollektív tárgyalásának alkotmányos jogát, és elutasítja azon törvényszéki határozatok végrehajtását, amelyek bérezési jogokat biztosítanak. A szakszervezet szerint nem tekinthető elfogadhatónak az sem, hogy indokolatlanul összevonnak különböző tanügyi intézményeket, megnövelik az osztálylétszámot és alacsonyítják az egy diákra jutó költséget, mely következtében a tanintézmények nem részesülnek megfelelő mértékű támogatásban. Az Oktatási Szabad Szakszervezetek Föderációja (FSLI) szerint a nem megfelelő támogatás vezetett oda, hogy a pedagógusok februári bérüket egyáltalán nem vagy annak csak egy részét kapják kézhez. Az OKISM szóvivője szerint azonban szó sincs arról, hogy országos szintű gond lenne a februári bérekkel. Melania Vergu elmondta: azokban a megyékben, ahol nem sikerült a bérek egészét kifizetni, vagy olyan járadékokat ítéltek meg előzőleg a pedagógusoknak, amelyeket nem tartalmaz egyetlen törvény vagy kormányhatározat sem, vagy pedig nem érvényesítették a 2010. évi 1. számú kormányhatározat által előírtakat, a felelősség tehát nem a minisztériumot terheli.

Segítség az új típusú szakaszáró vizsgához

A 2009–2010-es tanév nemcsak a 12-es diákok számára, hanem a gimnazistáknak is az új vizsgarendszerrel való találkozást jelenti. Az új típusú, országos szintű felmérést a standard nemzetközi ismeretellenőrzések mintájára végzik.

A minisztérium által kidolgozott tételminták már decembertől letölthetőek a Minisztérium honlapjáról. A Proserved Cathedra kiadónál megjelent azonban egy 64 oldalas kiadvány is, amely segítséget szeretne nyújtani a 8. osztályosoknak az új típusú vizsgákra való felkészülésben. Dr. Váradi Izabellának és Bálint Beátának a *Magyar nyelv- és irodalomtesztek nyolcadikosoknak* című munkája tartalmazza a jelenleg érvényes tananyagot, valamint 31 olyan kidolgozásra váró tételt, amelyhez hasonlóan a vizsgán találkozhatnak majd a diákok. A segédanyag erénye, hogy a megoldási javaslatok mellett tartalmaz egy diák által kidolgozott tételt is, amelynek kapcsán a szerzők bemutatják a javító tanár értékelését, tanácsait, így a diákok megismerhetik a pontozás lehetőségeit, és ennek megfelelően készülhetnek a vizsgára.

FELHÍVÁS

PEDAGÓGUSOKNAK

A Felsősziget Fesztivál keretében 2004. óta működő Drog/AIDS Prevenció Sátor pedagógus munkatársat keres a 2010-es stábbb. A pedagógus szerepe, hogy önkéntes módon a formális oktatásban betöltött nevelői szerepét nyilvánvalóvá és megközelíthetővé tegye a fesztivál résztvevői számára, ugyanakkor bekapcsolódjon a sátor tevékenységeinek megszervezésébe, kivitelezésébe. A sátor tavaly INDEPENDENCE ZONE elnevezésű volt, és több mint 500 fiatal látogatta. Négy erdélyi szervezet – a Babeş–Bolyai Tudományegyetem / Szociális Munka Szak, Benone Alapítvány, Bonus Pastor Alapítvány, Szatmárnémeti Caritas Szervezet / Drogprevenció és Tanácsadó Irodája, valamint független szakemberek, önkéntesek, kortárssegítők tájékoztatják, vonják be a fesztivál résztvevőit a prevenció tevékenységeibe, amelyek célja a fesztiválon résztvevő fiatalok attitűdformálása és felvilágosítása a drog és HIV/AIDS témakörében. Akit érdekel a részvétel, kérjük, küldje el rövid életrajzát és egy motivációs levelet a csabadegei@yahoo.com e-mail címre 2010. április 15-ig. A választ 2010. április 30-án közöljük a jelentkezőkkel.

Szülőföldön magyarul, 2009–2010-es tanév

Az Iskola Alapítvány Magyarország Miniszterelnöki Hivatalának támogatásával 2010. február 15-től meghirdeti a *Szülőföldön magyarul* pályázatot a Nevelési-oktatási, valamint tankönyv- és taneszköz-támogatás-, illetve Hallgatói támogatás igénylésére, a 2009–2010-es tanévre.

A pályázat célja: a romániai magyar nyelvű oktatás és nevelés anyagi támogatása.

A pályázók köre:

1. Nevelési-oktatási, valamint tankönyv- és taneszköz-támogatásban részesülhet az a pályázó benyújtásáig 18. életévét be nem töltött kiskorú, aki Romániában működő oktatási intézményben alap- vagy középfokú tanulmányait magyar nyelven folytatja, valamint az, aki fakultatív magyar nyelvű oktatásban részesül és lakóhelyének megfelelő közigazgatási egységben nincs megfelelő szintű magyar nyelvű oktatás;

2. Hallgatói támogatásban részesülhet az a hallgató, aki Romániában működő felsőoktatási intézményben alapfokú vagy magiszteri tanulmányait egészben vagy részben magyar nyelven folytatja.



Beküldési határidő: 2010. április 30.

(postabélyegző dátuma)

A pályázati csomag beszerzése

A Nevelési-oktatási, valamint tankönyv- és taneszköz-támogatás igényléséhez szükséges pályázati csomagot az RMDSZ helyi szervezeteinél és a Megyei tájékoztató irodáknál lehet beszerezni. (Ezt a pályázati csomagot az Alapítvány honlapjáról nem lehet letölteni.)

A pályázati csomag adatlapot, kitöltési útmutatót, Transilvania bankos tájékoztatót és felcímezett borítékot tartalmaz.

A Hallgatói támogatás igényléséhez szükséges pályázati csomag a magyar nyelven oktató egyetemi központok településén az RMDSZ helyi szervezeteinél és a Megyei tájékoztató irodáknál, valamint az Országos Magyar Diákszövetség tagszervezeteinél szerezhető be.

További tájékoztatás munkanapokon 10.00–14.00 között a 0800 800 137-es, a Romtelecom hálózathoz ingyenesen hívható telefonszámon, az iskola@rmdsz.ro e-mail címen, valamint a megyei tájékoztató irodákban igényelhető.

www.iskolaalapitvany.ro

MÁRCIUSTÓL 24 OLDALAS A MAGYAR KÖZOKTATÁS

Kedves Olvasóink!

Felhívjuk figyelmüket, hogy a *Magyar Közoktatás* – Romániai Magyar Oktatási figyelő 2010 márciusától nagyobb terjedelemben, 24 oldalas formában jelenik meg.

Az új terjedelemben megjelenő lap ára 2010 márciusától 3,5 lej 50 példány alatt és 3 lej 50 példány fölött. A lap árának változása nem vonatkozik azokra a megrendelőkre, akik már eljuttatták a lap ellenértékét a kiadónak a 2010-es évre.

Szerkesztőségünk továbbra is várja írásait, véleményüket, az mko@communitas.ro címen. A *Magyar Közoktatás* a legalkalmasabb kiadvány, amelyben a pedagógusok kollégáikkal megoszthatják tapasztalataikat.

A kiadó

Kiskereskedelmi ár (50 példány alatt): 3,5 lej/szám, 35 lej 2010 március–decemberére
Nagykereskedelmi ár (50 példány fölött): 3 lej/szám, 30 lej 2010 március–decemberére

Megrendeléseiket az mko@communitas.ro e-mailcímen, a 0264-44-14-01-es telefonszámon vagy postán fogadjuk.

Címünk: Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii, nr. 60., 400489 Cluj-Napoca, Jud. Cluj.
Nr. cont.: RO61RNCB0106026613610006 deschis la Banca Comercială Română Cluj-Napoca
Adóazonosító (Cod fiscal): 10411135

A havilapot postai úton vagy a megyei tanfelügyelőségeken keresztül juttatjuk el Önhöz. A lap ellenértékét postai utalvánnyal vagy banki átutalással kérjük az alábbi bankszámlaszámra utalni. A megrendelés bármelyik formája (szelvény, telefon, e-mail) csak az átutalási bizonylat számával együtt érvényes. (Az átutalási bizonylaton szerepeljen a megrendelő neve és a kifizetés jogcíme.)

Kiadja a Communitas Alapítvány • Főszerkesztő: Kiss Judit
Kiadói titkár és műszaki szerkesztő: Fülöp Zoltán • Tipográfia: Könczey Elemér
Olvasószerkesztés és korrektúra: Demeter Zsuzsa
Felelős kiadó: Lakatos András
Telefon: 0040-264-44-14-01
e-mail: mko@communitas.ro
Redacția *Magyar Közoktatás*, Fundația Communitas, Str. Republicii, nr. 60. 400489
Cluj-Napoca, Jud. Cluj

2

Láthatár

Az anyanyelvi oktatási hálózat finanszírozásának, fenntarthatóságának kérdései – Lászlófy Pálnak, az RMPSZ elnökének írása

4

Tanterem

Hogyan lehet megszerettetni a történelmet? – Bálint Eszter beszélgetése Csorba Cristian nagyváradi történelemtanárral

6

Iskola és Kultúra

Címzettek, feladók, iskolák – Bíró Blanka írása a Comenius program sepsiszentgyörgyi vonatkozásáról

15

Tanárszemmel

Hatékonyaságnövelő program vidéki iskolákban – Pascal Melindának, az oklándi Kelemen Imre Általános Iskola igazgatójának írása

20

Diákszemmel

„Az embernek önmagához képest kell egyre jobbnak lennie” – az udvarhelyi Palló Imre Zene- és Képzőművészeti Líceum diákjainak véleménye

22

Magánterület

A tavasz majd mindent megold – Farcádi Botond írása

23

Díjak

Magyar állami kitüntetések erdélyi magyar személyiségeknek március 15-én

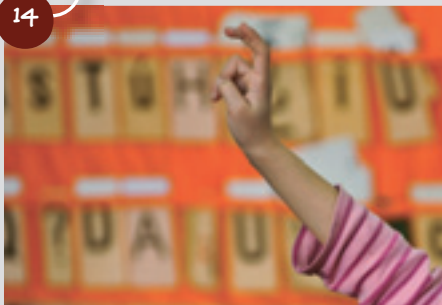
10



Portré

„Ki kell érdemelni a diákok tiszteletét” – Gyergyai Csaba beszélgetése Daczó Barna kézdívsárhelyi földrajztanárral

14



Óvoda

„Mit nem tudsz” helyett „mit tudsz” – Kralik Melindának, a nagyváradi 30. számú óvoda óvónőjének írása az iskolára való felkészítésről

19



Tanárszemmel

Bibliai történet és közösen megválasztott kérdések – Székelyné Hencz Melindának, a tatrangi Általános és Szakiskola iskolapszichológusának írása

12



Fotóriport

A megújulásra mindig kész iskola – a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium – Bíró István képriportja

18



Tanárszemmel

Egy osztályfőnöki ötlet: mások szemével nézni – Molnár Juditnak, a nagyváradi Mihai Eminescu Főgimnázium tanárának írása

21



Szülői szemmel

Menj el egyet úszni... – Koros Fekete Zsuzsa írása

A tornaóra mégis-dicsérete – László Noémi írása

Müller Kati illusztrációja